സ്കന്ദപുരാണമ്/ഖണ്ഡഃ 8 (അമ്ബികാഖണ്ഡഃ)/13

http://aksharamukha.appspot.com/api/website?source=Devanagari&target=Malayalam&preOptions=[]&postOptions=[]&nativize=false&url=https://sa.wikisource.org//sa.wikisource.org/s/fbv
< സ്കന്ദപുരാണമ് | ഖണ്ഡഃ 8 (അമ്ബികാഖണ്ഡഃ)

പൂർവവർതീ പൃഷ്ഠഃ (അധ്യായാഃ 111 - 120) (http://aksharamukha.appspot.com/api/website?source=Devanagari&target=Malayalam&preOptions=[]&postOptions=[]&nativize=false&url=https://sa.wikisource.org/s/aic) | ആഗാമീ പൃഷ്ഠഃ (അധ്യായാഃ 131 - 140) (http://aksharamukha.appspot.com/api/website?source=Devanagari&target=Malayalam&preOptions=[]&postOptions=[]&nativize=false&url=https://sa.wikisource.org/s/alu)

121

സനത്കുമാര ഉവാച

തേഥ1 ദൃഷ്ടവാ മഹാദേവം സപ്തലോകൈകബാന്ധവമ് .

ഊചുഃ പ്രാഞ്ജലയഃ സർവേ ജാനുഭ്യാം ശിരസാ നതാഃ2 ..1 ..

ഭഗ□□ല്ലോകകാമേന ഹരിണാ ദേവസത്തമ .

കൃതഃ പ്രതിഗ്രഹഃ പൂർവം യേന പാപ്മാ തമർച്ഛത3 ..2..

തദസ്യ ജഗതോ നാഥ ഭക്തസ്യ പ്രണതസ്യ ച .

അസ്മാഭിര്യാച്യമാനസ്ത്വം കുരു ശ്രേയഃ4 സുരേശ്വരഃ ..3..

സമാപ്യതാമയം യജ്ഞഃ പാപ്മനാ മുച്യതാം ഹരിഃ .

സ്വാമൂർജാം പ്രതിപദ്യന്താം5 ദേവാഃ സർവേ സവാസവാഃ ..4..

20 ശിശും സുതമ് - ഖ . 21 ശതാനി സംപ്രാപ്യ - ക, സ താനി സംപ്രാപ്യ - (?) . 22 തത്ത്വം - ഖ., തതോ (?) . 23 ത്രിദിവൗകസംശ്രയാഃ - ക. ഖ.,... സംശ്രയാദിതി - ഖ. .

1 തേ തം - ഘ. . 2 ച ശിരോനതാഃ - ക. ഖ. . 3 പാപ്മാനമർച്ഛത - ക. ഖ. . 4 ശ്രേഷ്ഠാഃ - ഖ. . 5 പ്രതിപദ്യന്തു - ക. ഖ. .

സനത്കുമാര ഉവാച
തേഷാം തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ഭഗവാൻ ഹൃഷിതാനനഃ .
സമാപ്യ യജ്ഞം ശൂലേന ഗിരിം തം സമവാരയത് ..5. .
തസ്മാദ് ഭേദാത്തതോ ഹ്യാപഃ സുധാശംഖേന്ദുപാണ്ഡരാഃ .
നിഃസൃതാസ്തത്ര തേ6 വിഷ്ണും സ്നപയാഞ്ചക്രിരേ തദാ . .6..
തസ്യാഥ സ്നാതമാത്രസ്യ ശരീരാദഭിനിഃസൃതാ .
പാപ്മാസുരീ മഹാഘോരാ വികൃതാ വികൃതാനനാ . .7. .
ദേവാനഭിദ്രുതാ ഹന്തും നിരുദ്ധാ ദേവബന്ധുനാ .
-. .... - - .
ഉവാച താം ന ഹന്തവ്യാ ദേവാഃ സർവേ സവാസവാഃ . .8 . .
ഇഹൈവ ച തവ സ്ഥാനം ഭവിഷ്യതി സുപൂജിതമ് .
പുണ്യാ ച7 സർവതീർഥേഭ്യഃ സർവപാതകനാശനീ ..9. .
സപ്ത പൂർവാൻ പരാംശ്ചൈവ താരയിഷ്യസി9 നിത്യശഃ .
സംധ്യേതി ജഗതി ഖ്യാതാ സർവതീർഥവരാ ശുഭാ .. 8.121.10 . .
വാരിധാരാ ശുഭാ ദിവ്യാ സർവയജ്ഞഫലപ്രദാ .
ത്വാമുപാസ്യ10 കുലാൻ സപ്ത11 താരയിഷ്യന്തി മാനവാഃ . . 11 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
തതസ്തേ ദൈവതാഃ12 സർവേ രുദ്രസ്യ വചനാത്തദാ13 .
അർചയിത്വാ യഥാന്യായം ദേവദേവമുമാപതിമ് .. 12 ..
ദേവസ്യായതനം കൃത്വാ ജഗ്മുസ്ത്രിദിവമേവ ച14 .
ഗതേഷു ദേവസംഘേഷു ശിവകൂടേ15 തദാ ഹരിഃ . . 13 . .
അശ്വമേധം തദാ യഷ്ട്വാ ദേവമാരാധയത് സ്ഥിതഃ .
തസ്യാഥ വർഷൈഃ ഷഡ്ഭിസ്തു സഹസ്രേണ ച തന്യതഃ .
മാസൈഃ ഷഡ്ഭിശ്ച ദേവേശസ്തുതോഷ വൃഷഭധ്വജഃ . . 14. .
സോമഃ സനന്ദിഃ സഗണ ഇദം പ്രോവാച തം പുനഃ .
ഹൃഷ്യമാണഃ സുതുഷ്ടാത്മാ16 ബ്രൂഹി കിം പ്രദദാനി തേ . . 1 5. .

6 തം - ക. ഖ. ഘ. . 7 പുണ്യം ച - ഖ . 8 നാശനാ - ക. . 9 താരയിഷ്യതി - ഖ . 10 താമുപാസ്യ - ക. . 11 സപ്തകുലം (?), കുലാന്യുപാസ്യ ത്വാം സപ്ത (?) . 12 ദേവതാഃ - ക ഖ. . 13 വചനന്തദാ - ക. . 14 ഹ - ഖ. . 15 ശിവകൂടം - ക. ഖ. - . 16 സുഹൃഷ്ടാത്മാ

- ക .

വിഷ്ണുരുവാച

ഭഗവൻ പാപ്മനാ17 വാപി തപസാ വാപി ലോകപ .

ലോപോ ന മേ യഥാ സ്യാദ്വൈ തന്മമാചക്ഷ്വ കാലഹൻ . . 1 6..

സനത്കുമാര ഉവാച

തതഃ പ്രഹസ്യ ദേവേശഃ പ്രീയമാണഃ പ്രജാപതിഃ .

ഉവാച വിഷ്ണുമാമന്ത്ര്യ ഗുഹ്യം ചര മഹാവ്രതമ് . . 17..

സ ചാഥ18 കൃതരക്ഷസ്തം19 സർവധർമാവഹം ശുഭമ് .

യോഗം യന്ത്രം വ്രതം ചൈവ പരമൈശ്വര്യസാധനമ20 .. 18 ..

യത്തത്പാശുപതം ദിവ്യം വിധാനം സാർവകാമികമ് .

തച്ചീർത്വാ ദ്വാദശ സമാഃ പരമൈശ്വര്യമാപ്തവാൻ . . 19 . .

തസ്യ ദേവഃ സ്വയം ശൂലീ തുഷ്ടഃ പ്രേക്ഷ്യ തഥാവിധമ് .

ശരീരാർധം ദദൗ തസ്മൈ21 തദഭൂദ്വിഷ്ണുശങ്കരമ് . .8.121.20 ..

യ ഇമം ശൃണുയാന്മർത്ത്യഃ സദാ പർവസു പർവസു .

അർചയേച്ഛിവവിഷ്ണും ച സ ഗച്ഛേത് പരമാം ഗതിമ്22 .. 21 . .

ഏവം സ വിഷ്ണുർജിത്വാ തു വാമനഃ സുമഹാബലഃ24 .

ത്രൈലോക്യം സർവദേവേഭ്യഃ സർവം25 പ്രതി സമർപയത്26 ..22 . .

സനത്കുമാര ഉവാച

തതോ ദേവൈഃ സമാക്രാന്തേ ത്രൈലോക്യേ മുനിപുങ്ഗവ .

യേസുരാ ഹതശേഷാസ്തു തേ സമാശ്രിത്യ ദാനവൗ . . 23 ..

താരകം ച മയം ചൈവ ചക്രുര്യുദ്ധം സഹാമരൈഃ27 .

മയശ്ച താരകശ്ചൈവ പുത്രപൗത്രസമാവൃതൗ . . 24. .

വിപ്രചിത്തിശ്ച ദനുജോ28 യേ ച തസ്യ സുതാഃ സ്മൃതാഃ .

നിവാതകവചാഃ സർവേ പൗലോമാഃ കാലകാസുതാഃ .

സൈംഹികേയാശ്ച വിക്രാന്താ ബാലേയശ്ച29 തഥാ30 ഗണഃ . .25 . .

17 കർമണാ - ക. . 18 പഞ്ചാർഥം - ക . 19 രക്ഷന്തം - ക. . 20. സാധകമ് - ഖ. . 21 ദദാവസ്മൈ - ക. . 22 ഞ വാധ്യായസമാപ്തിപുഷ്പികാ ഘ പുസ്തകേ . 23

ഏവഞ്ജിത്വാ - ഖ . 24 വാമനഞ്ച മഹാബലഃ - ക ഖ, മഹാബല - ഖ, ഏവ വിഷ്ണുഃ സ ജിത്വാ തു വാമനത്വേ മഹാബല - ഘ . 25 സർവാൻ - ക. . 26 പ്രതിസമർപണ - ഖ . 27 മഹാമുനൈഃ (നേ?) - ഖ. . 28 സ്തദനുജ്ഞോ - ഘ. . 29 ജാനേ യശ്ച - ഖ . 30 യഥാ - ക, .

ഏതേ ചാന്യേ ച ബഹവോ ദാനവാ ബലദർപിതാഃ .
സന്നദ്ധാഃ സമഭിക്രുദ്ധാ ആഹ്വയന്ത തദാ സുരാൻ . .26. .
സംപ്രേക്ഷ്യ താനാഹ്വയതോ31 ദേവാ അപി സുദംശിതാഃ .
തൈസ്സഹൈത്യ തദാ ചക്രുഃ സമരം സമരൈഷിണഃ32 . .27..
തേഷാം തദഭവദ് യുദ്ധ തുമുലം ലോമഹർഷണമ് .
വർഷാണാന്തു33 ശതാന്യഷ്ടൗ സഹസ്രാണി ച ഷോഡശ . . 28. .
ദിവ്യാനി ന ച സംഗ്രാമേ34 ഏകപക്ഷേ35 ജയോഭവത് .
അഥ ദേവാസ്തദാ36 യുദ്ധേ സൈംഹികേയൈർദുരാസദൈഃ . .29..
പരാജിതാ മഹാസത്വാഃ സിംഹൈഃ പശുഗണാ ഇവ .
തേഷാം തദ്ബലമാലക്ഷ്യ സഹസ്രാക്ഷഃ പുരന്ദരഃ . .8.121.3 0 . .
ജഗാമ ദേവദേവേശം ശരണം രുദ്രമവ്യയമ് .
സ ഗത്വാ സ്വർണചൂഡസ്യ37 ഗിരേഃ ശ്യങ്ഗേ കൃതാലയമ് . .3 1 . .
ദേവ്യാ സഹ മഹാദേവമപശ്യദ് ഗണസംവൃതമ് .
ദീപ്യമാനം യഥാ വഹ്നിം ദുർദൃശ്യ38മകൃതാത്മഭിഃ . .3 2. .
തമസൗ നന്ദിനാ പൂർവമാഖ്യാതോ39 ദേവസത്തമഃ40 .
ദൃഷ്ടവാ പ്രണമ്യ ശിരസാ ഇദം വചനമൂചിവാൻ ..3 3 ..
ദേവ വർഷശതാന്യഷ്ടൗ സഹസ്ത്രാണി ച ഷോഡശ .
ദിവ്യാനി സമതീതാനി സംഗ്രാമസ്യ ദിവൗകസാമ് ..34. .
താരകശ്ച മയശ്ചൈവ ദാനവൗ യുദ്ധദുർമദൗ .
താവാശ്രിത്യാസുരാഃ41 സർവേ ദേവാൻ ഘ്നന്തി യഥാ പശൂൻ42 ..35..
തേഷാം തു വധ്യമാനാനാം ദേവാനാം ദേവസത്തമ .
ജീവിതം സംപ്രയച്ഛസ്വ യഥാ വാ ദേവ യുജ്യതേ . . 36 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ഭഗവാൻ ഗോവൃഷധ്വജഃ .

ചിന്തയിത്വാ തതസ്തത്ര രാമരാമേത്യഥാബ്രവീത് . . 37. .

30 താനാഹ്വയത സംപ്രേക്ഷ്യ - ക. . 32 ദിവ്യമാനേ ച സംഗ്രാമേ നൈകപക്ഷ - ഘ. . 33 വർഷാണാഞ്ച - ഖ. . 34 തതോ ദൈത്യാ - ഘ. . 35 ഏകപക്ഷോ - ക. . 36 സ്സദാ - ഖ . 37 ഗത്വാ സുവർണചൂഡസ്യ - ക . 38 ദുർദർശ (?) . 39.. മാഖ്യാതം (?) . 40 ദേവസത്തമം (?) . 41 താവാശ്രിത്വാസുരാ. - ക. . 42. പശുമ് - ക, .

ഭഗവാനുവാച
രാമ രാമ മഹാബാഹോ ചീർണം തേ സുമഹത്തപഃ .
ഗച്ഛ ദേവാൻ സുയുദ്ധേന കുരു സർവാൻ ഗതജ്വരാൻ43 ..38. .
സനത്കുമാര ഉവാച
ഏവമുക്തസ്തദാ രാമോ ജാമദഗ്ന്യഃ പ്രതാപവാൻ .
ഉവാച ദീനയാ വാചാ പ്രണമ്യ ബഹുമാനതഃ . .3 9..
രാമ ഉവാച44
ഭഗവന്നല്പവീര്യോസ്മി തപസാ കർഷിതോ ഭൃശമ് .
അനസ്ത്രവിച്ച ദേവേശ ന ശക്ഷ്യേ സംയുഗം45 വിഭോ . .8.121.40 ..
ദേവവവ? ഉവാച
ഗച്ഛ ശക്ഷ്യസി വിപ്രാദ്യ യോദ്ധും ത്വം ത്വദ്യ മാ ശുചഃ .
അഹം ത്വാപ്യായയിഷ്യാമി മാ വ്യഥാം46 കുരു ഭാർഗവ . .41 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
തതഃ സ ഭഗവാനിന്ദ്രം പ്രാഹ ദേവപതിം ഹരഃ .
ഏഷ ഹംസ്യതി തേ ശത്രൂൻ രഥമസ്മൈ പ്രയച്ഛ ച47 . .42. .
സനത്കുമാര ഉവാച
തതഃ പ്രണമ്യ ശക്രോപി രാമമാദായ ചൈവ ഹ .
ജഗാമ തം തദോദ്ദേശം48 സംഗ്രാമോ യത്ര സോഭവത് . .43 . .
തതഃ സ രഥമുഖ്യേന സംപാദ്യ തു പുരന്ദരഃ .
രാമമാഹ സ്വയം ശക്രഃ സൈംഹികേയാനുപാഹ്വയ . .44..
സ തേന രഥമുഖ്യേന രാമഃ പ്രഹരതാം വരഃ .
കവചീ ബദ്ധതൂണീരഃ ശരീ ഖങ്ഗീ ശരാസനീ . .45. .

ബദ്ധഗോധാംഗുലിത്രശ്ച ബദ്ധധ്വജപതാകവാൻ48 .
അഭിദുദ്രാവ വേഗേന സൈംഹികേയാൻ ദുരാസദാൻ ..46 . .

43 കുരുഷ്വോദ്ധാരിതജ്വരാന - ഖ. . 44 സ ന. ഉ - ക. . 45 നക്ഷ്യേ സംയുഗതാം - ക. . 46 മാന്യഥാം - ക. . 47 പ്രധത്സ്വ ച - ഖ., പ്രയച്ഛത - ക. . 48 തതോ ദേശം - ഖ. . 49 ബഹുധ്വജപതാകവാൻ - ഖ. .

671
തേഷാം തസ്യ ച സംഗ്രാമഃ സുഘോരസ്സമപദ്യത .
ശാർദൂലാനാം യഥാരണ്യേ സിംഹേന സഹ ഭീഷണഃ . .47. .
തത്രാദ്ഭുതമപശ്യന്ത50 സിദ്ധഗന്ധർവചാരണാഃ .
യേദേകോപി തദാ രങ്ഗേ ദൃശ്യതേനേകരൂപവാൻ51 . .48. .
നാദദാനഃ ശ���ശ്ചിത്രാൻ സന്ദധാനസ്തഥൈവ ച .
ധനുർവികർഷമാണോ52 വാ ദൃശ്യതേ ഭാർഗവസ്തദാ . .49 . .
മണ്ഡലീകൃതമേവാസ്യ കാർമുകം സുമഹത്തദാ .
ദൃശ്യതേ ശത്രുഭിശ്ചൈവ ദുർനിരീക്ഷ്യശ്ച സോഭവത് ..8.121.5 0 ..
തേഷാം സ ഭാർഗവഃ ക്രുദ്ധഃ പരാവൃത്യ മഹാബലഃ .
ചിക്ഷേപൈകൈകശോ വ്യാസ മുഖേ തീക്ഷ്ണാഞ്ഛരാൻ ദശ ..51 . .
തത്രാദ്ഭുതമപശ്യന്ത ലാഘവം തസ്യ ധീമതഃ .
സാധു സാധ്വിതി ഭൂതാനാം തത്ര ശബ്ദോ മഹാനഭൂത് . .52 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
തൈഃ ശരൈർഭിന്നവദനാഃ സൈംഹികേയാ മഹാബലാഃ .
സഗന്ധാ53 നിപതന്ത്യുർവ്യാം താലാ വായ്വാഹതാ ഇവ . .5 3 . .
സ തദാ54 ദശസാഹസ്രസ്തേഷാം വൈ ദേവവിദ്വിഷാമ്55 .
ഭാർഗവേണ ഗണോ ദഗ്ധഃ കാലേനേവ56 യഥാ ജഗത്57 . .54. .
തതോ ദേവാഃ സഋഷയോ ഗന്ധർവാശ്ച സചാരണാഃ .
സാധു സാധ്വിതി തം പ്രോച്യ58 തുഷ്ടുവുർഹൃഷിതാനനാഃ ..55. .
സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്യ തത്കർമ സംവീക്ഷ്യ ഭഗവാൻ പാകശാസനഃ .
ബഹുമാനേന സംപൂജ്യ ഭാർഗവം സഹ ദൈവതൈഃ59 ..56..

ഇദമാഹ മഹാതേജാഃ പരിഷ്വജ്യ60 പുനഃ പുനഃ .
തവൈതത്കർമ നാന്യസ്യ61 സദൃശം ദിവി വിദ്യതേ . .57. .

50 തത്രാർപിതമപശ്യന്ത - ക. . 51 കേന രൂപവാൻ - ഖ. . 52 ധനുർവിദാര്യമാണോ - ഖ. . 53 സ ഗത്വാ (ത്വാ) - ക ഖ. . 54 തഥാ - ഖ. . 55 ദേവതാരിണാമ് - ക. ഖ. . 56 കാലേനൈവ - ക. ഖ. . 57 ഗജമ് - ക. . 58 സംപ്രോച്യ - ക. . 59... ദേവതൈഃ - ക. . 60 പരിപൂജ്യ - ക. . 61 വാന്യസ്യ - ക .

672

യദി തേ സിംഹികാപുത്രാഃ സഹസൈവ ഹതാസ്ത്വയാ .
തവ വൈ തൻ മഹത്കർമ62 ത്രിപുരേ ത്ര്യമ്ബകസ്യ വാ .
ന ത്വയാസ്തി സമോ ലോകേ സത്യമേതദ് ബ്രവീമ്യഹമ് . .58 . .
ഏതേ ന തുല്യാ ദേവേന മാനുഷേണ ന കേനചിത് .
അവധ്യാഃ സർവഭൂതാനാം ത്വയൈകേന നിഷൂദിതാഃ63 . . 59. .
തസ്മാത്തവ വയം തുഷ്ടാഃ പ്രയച്ഛാമോ ഹ്യവധ്യതാമ് .
അക്ഷയം ച ബലം യുദ്ധേ യശഞ്ച പരമം ഭുവി . . 8.121.60 . .
ത്ര്യമ്ബകശ്ച വരൈർദിവ്യൈ64 രിഷ്ടൈസ്ത്വാം പ്രതിപത്സ്യതേ .
യഥാകാമഞ്ച യുദ്ധേഷു സമൂഹം ത്വം വിജേഷ്യസി65 . .6 1 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
സ ഏവമുക്തസ്തൈർവ്യാസ ദേവൈസ്തുഷ്ടൈർമഹാതപാഃ .
ജഗാമ ത്ര്യമ്ബകം ദേവം ഹൃഷ്ടതുഷ്ടമനാ യതിഃ . . 62 . .
ദേവാ അപി സുസംയത്താസ്താരകം യുദ്ധദുർമദമ് .
അവാകിരന്ത വേഗേന മയേന സഹിതം തദാ . . 63 . .
തേ ദൈത്യവേഗപ്രതിരുദ്ധവേഗാ മഹാബലാഃ സിന്ധുസമാനവേഗാഃ .
ജഘ്നുർഭൃശം ദൈത്യഗണാന്നിപത്യ സിംഹാ യഥാരണ്യചരാ മതങ്ഗാൻ66 . . 64. .
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ ജാമദഗ്ന്യവരപ്രദാനോ നാമ ഏകവിംശോത്തരശതതമോധ്യായഃ

സനത്കുമാര ഉവാച
സൈംഹികേയവധം ദൃഷ്ടവാ സുരാണാം ച ജയം തഥാ .

സഹസാ ദൈത്യസൈന്യാനി പ്രഭഗ്നാനി സമന്തതഃ . . 1 . .

. . . .

- - - - - - - - - - - - - - - - .

അന്യേന പ്രച്യുതസ്താരോ1 മയോ വീരോ വിരോചനഃ . . 2 . .

62 തവൈ വൈതദ്ഭവേത്കർമ... - ഖ., ബദ്ധവൈ.. - ഖ . 63 നിസൂദിതാഃ - ഖ. . 64 ശരൈർദിവ്യൈ - ക. . 65 വിജഹി (യി?) ഷ്യസി - ക., വിജയിഷ്യസി - ഖ. . 66 ന്മതങ്ഗാൻ - ക. .

1 പ്രശ്രുതസ്താരോ - ക. .

673

വിപ്രചിത്തിശ്ച ഷണ്ഡശ്ച പ്രഹ്ലാദശ്ച മഹാസുരഃ .

കാലനേമിസ്തതഃ ക്രുദ്ധഃ കേശവം പ്രതി സംയുഗേ .. 3 . .

സരഥം മഹദാസ്ഥായ ശതനല്വോർധ്വകേതുമത് .

അഭിദുദ്രാവ വേഗേന കേശവം പ്രതി ദാനവഃ . .4. .

തസ്യാപതത ഏവാഥ ചക്രമപ്രതിഘം മഹത് .

സസർജ കേശവോ വ്യാസ സ തദ് വ്യഷ്ടമ്ഭയത്തദാ . .5 . .

തദ് വിഷ്ടബ്ധം തദാലക്ഷ്യ സർവേ ദേവാഃ പ്രമന്യവഃ .

പരാജിതാ2 ബഭൂവുർഹി3 വിശസ്ത്രാഃ കാലനേമിനാ . .6. .

. . . .

സ താന്വിദ്രാവ്യ ദൈത്യേന്ദ്രോ വിമുഖാൻ പ്രചകാര ഹ .

കൃത്വാ ചകാര ച തദാ ലോകപാലത്വമവ്യയഃ . .7. .

ഭുവം ദ്യാഞ്ച തദാ വ്യാപ്യ വർതമാനോ മഹാബലഃ .

സ്വയമ്ഭൂ4രിവ ലോ���സ്ത്രീനചരല്ലോകമായയാ ..8. .

സനത്കുമാര ഉവാച

തം തഥാവസ്ഥിതം ദൃഷ്ട്വാ ദൈത്യം ദേവാഃ സവാസവാഃ .

ഭയത്രസ്താസ്തദാ ജഗ്മുഃ ശരണം ഹരിമവ്യയമ് . .9 . .

ശരണ്യഃ സ ച ദേവേശോ ഹരിസ്ത്രൈലോക്യബാന്ധവഃ .

തേഷാം പ്രാദാദ് ഭയത്രാണം ദാനവസ്യ വധേപ്സയാ . . 8.122.10 ..

സ തദാ ദ്യാം ഭുവഞ്ചൈവ വ്യാപ്യ രൂപേണ സർവശഃ .

ചക്രം തദബ്ജം സസ്മാര യത്തദ് രുദ്രേണ നിർമിതമ് . . 11 ..

തതസ്തേന തദാ വ്യാസ ദാനവസ്യ ശിരോ മഹത് .

ജഹാര പക്വം താലാഗ്രാത്5 ഫലം വായുരിവോദ്ധതഃ . . 1 2. .

തസ്മിൻ വിനിഹതേ ദൈത്യേ താരകശ്ച മയശ്ച ഹ .

വിനിവൃത്തൗ മഹായോധൗ പാതാലം പ്രതിവേഗിതൗ6 . . 13 ..

സനത്കുമാര ഉവാച

ഏവം വ്യാസാഭവദ്യുദ്ധമുഗ്രം തത്താരകാമയമ് .

കാലനേമിർഹതോ7 യത്ര വിശ്രുതശ്ച വിരോചനഃ . . 14. .

2 പലായിതാ (?) . 3 ബഭൂവ തേ (സ്തേ) - ഖ . 4 സ്വയമ്ഭൂരിവ - ക. ഖ . 5 താലാഗ്ര്യാത് - ക, ഖ, . 6 വേശിതൗ - ക. . 7 ജലനേമിർഹതോ - ഖ. .

സൈംഹികേയാശ്ച വിക്രാന്താസ്തുഹുണ്ഡശ്ച മഹാസുരഃ .

സുരോചനഃ8 ശതാവർതോ ഹാലോ ഗാർഗ്യശിരാസ്തഥാ .. 15..

വിപാകഃ സഹ പാകേന ചണ്ഡഃ കാർതസ്വനഃ കുഭഃ .

ഏതേ ചാന്യേ ച ദൈത്യേന്ദ്രാ നിഹതാസ്താരകാമയേ .

ധ്വജേ പുനർഹതഃ ക്രൂരോ വിപ്രചിത്തിഃ സഹാനുജഃ .. 16..

വ്യാസ ഉവാച

കഥം തദഭവദ്യുദ്ധം9 ദേവാനാമസുരൈഃ സഹ .

കഥഞ്ച ധ്വജ ഇത്യേവം10 തസ്യ നാമ ബഭൂവ ഹ . .17..

ജാമദഗ്ന്യശ്ച തത്കർമ കൃത്വാ ഭൃഗുകുലോദ്വഹഃ .

ദുഷ്കരം സർവഭൂതാനാമാഗത11സ്ത്ര്യമ്ബകാന്തികമ് .

കിമുക്തോ ദേവദേവേന ഏതദിച്ഛാമി വേദിതുമ് . .18 ..

സനത്കുമാര ഉവാച

ജമദഗ്നേസ്തദാ12 സൂനുരമരൈഃ പ്രേഷിതഃ സ്വയമ് .

ജഗാമ ഗുഹ്യം ദേവസ്യ പുരിശ്ചന്ദ്രം നിവേശനമ് ..19..

വ്യാസ ഉവാച

കഥം തദഭവദ്ദിവ്യം പുരിശ്ചന്ദ്രം നിവേശനമ് .

സ്ഥാനം ഗുഹ്യം മഹേശസ്യ കഥയസ്വ ദൃഢവ്രത ..8.122.20 . .

സനത്കുമാര ഉവാച
അത്ര13 തേ സംപ്രവക്ഷ്യാമി പുരാവൃത്തം മഹാമതേ .
യച്ഛ്രുത്വാ പാപകർമാപി ഗച്ഛേത പരമാം ഗതിമ് . .21 . .
പുരാഭൂതാം മഹാത്മാനൗ നരനാരായണാവൃഷീ .
താഭ്യാം കാര്യേണ ദേവാനാം ബ്രഹ്മവധ്യാ കൃതാ കില ..22..
തയാഭിഭൂതൗ തൗ ദേവൗ പാപ്മയാതിമഹാബലൗ .
അഭൂതാന്നഷ്ടസംജ്ഞൗ തൗ തിര്യഗ്യോനിഗതൗ ഭൃശമ് . .23 . .
അഥ സംവത്സരേ ദിവ്യേ സമതീതേമിതാത്മവാൻ .
ആഗാദ് ബ്രഹ്മാ സ്വയം തത്ര ദൈവതൈർഋഷിഭിഃ14 സഹ . .24..

8 പ്രരോചനഃ - ഖ., മുരോബലഃ (?) . 9 സമഭവദ്യുദ്ധം - ക. ഖ. . 10 ഇത്യേവ - ക. ഖ. . 11... മാമന്ത്ര്യ - ക. . 12 ജമദഗ്നിസ്തദാ - ക .. 13 ഹന്ത (?) . 14 ദേവതൈർഋഷിഭിഃ - ക. ഖ. .

സ തം സംബോധയാമാസ സനരം ദേവപസ്തദാ .
തഥാപി ഹി ന തൗ ബുദ്ധൗ കർമണാ സംവൃതൗ ഭൃശമ് . .25. .
താൻ ബ്രഹ്മാ സ തദാ പ്രാഹ സർവാനേവ ദിവൗകസഃ .
യൂയം നാരായണസ്യാർഥേ ചരധ്വം ധർമമുത്തമമ്15 ..26..
തതോ വിമോക്ഷ്യതേ ദേവഃ16 സനരോ ബ്രഹ്മവധ്യയാ .
തമേവംവാദിനം ദേവാഃ പ്രണമ്യ ശിരസാ തദാ .
ഊചുഃ പ്രാഞ്ജലയഃ സർവേ കിന്തപഃ കർമ ശാധി നഃ . .27. .
ബ്രഹ്മോവാച
ജപധ്വം പ്രയതാഃ സർവേ വായുഭക്ഷാ ജിതേന്ദ്രിയാഃ .
രുദ്രാണാം ഹൃദയം സമ്യക് തതോ യോഗമവാപ്സ്യഥ . .28 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
ത ഏവമസ്ത്വിതി പ്രോച്യ ജജപുഃ സലിലേശയാഃ .
ഋഷിഭിസ്സഹ ദേവേശാ വർഷായുതശതാനി ഷട് ..29. .
അഥ കാലേന മഹതാ തേഷാം യുക്താത്മനാം തദാ .
യോഗഃ17 പ്രാദുരഭൂത്18 സൂക്ഷ്മോ19 യതോഗ്നിരഭവച്ഛുഭഃ . .8.122.3 0 . .

തേനാഗ്നിനാ ബ്രഹ്മവധ്യാ നരനാരായണൗ തദാ .
സാ20 ദഗ്ധാ സംപരിത്യജ്യ ഉദകം പ്രവിവേശ ഹ . .3 1 ..
നാസ്തയാപഃ21 സമാവിഷ്ടാ രസവത്യോ ന ജജ്ഞിരേ .
അഗന്ധാശ്ച വിവർണാശ്ച പ്രഭാവത്യോ ന ചൈവ ഹ .
പൃഥിവീ ചാല്പവീര്യാഭൂത്തേജസ്തിഗ്മം ച നാഭവത് . .3 2 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
തതസ്തേ തത്തഥാ22 ദൃഷ്ട്വാ യുയുജുർഭൂയ ഏവ ച .
ഹൃദയം ജജപുശ്ചൈവ രുദ്രാണാം യുക്തമാനസാഃ . .3 3 . .
അഥാഗാദ് ഭഗവാന്ദേവഃ ശൂലപാണിർവൃഷധ്വജഃ .
ഉവാച ദേവാൻ തുഷ്ടോസ്മി ബ്രൂത യദ്വോഭികാംക്ഷിതമ്23 . .34. .

15 തപ ഉത്തമമ് (?), വ്രതമുത്തമം (?) . 16 ദേവാഃ - ക. ഖ. . 17 യോഗം - ക. ഖ . 18 പ്രാദുർബഭൗ - ക. ഖ. . 19 സൂക്ഷ്മം - ക. ഖ. . 20 സ - ക. . 21 താസ്തദാപഃ - ഖ. . 22 തത്ഥാ - (?) . 23 വാഞ്ഛിതം - ഖ. .

സനത്കുമാര ഉവാച
തതസ്താ ദേവതാഃ സമ്യഗ് രുദ്രം ദൃഷ്ട്വാഭിരേമിരേ24 .
തുഷ്ടുവുശ്ചാനതാ ഭൂത്വാ യജ്ഞജീമൂതവാഹനമ് ..3 5. .
ദേവാ ഊചുഃ
നമഃ പരമദേവായ യുഗാന്താനലവർച്ചസേ .
സലിനേ തപ്യമാനായ രുദ്രാണാം ഹൃദയായ ച . . 36 . .
മഹാപരശുഹസ്തായ ഹിരണ്യായതനായ25 ച .
വസൂനാം പതയേ ചൈവ ദേവാനാം പതയേ നമഃ ..37. .
ശുചയേ രേരിഹാണായ സദ്യോജാതായ മന്യവേ .
ഗ്രഹാണാം പതയേ ചൈവ ഗ്രഹാണാം ഹൃദയായ ച ..38 ..
മഹാഗ്രഹാനുയാതായ ഗ്രഹരാജായ വൈ നമഃ .
നമഃ ശമദമോഗ്രായ ഉഗ്രദണ്ഡധരായ ച . .3 9. .
യമായ യമനാഥായ യമദണ്ഡധരായ ച .
നമഃ പരമദേവായ പരാണാം പരമായ ച . .8.122.40 . .

മഹതാം പതയേ ചൈവ കമണ്ഡലുധരായ ച .
വാമദേവായ ജ്യേഷ്ഠായ പശൂനാം പതയേ നമഃ . .41 . .
പ്രധാനപതയേ ചൈവ പ്രധാനസ്യ പ്രവർതിനേ .
നമഃ സഹസ്രവക്ത്രായ ഗദിനേ ശൂലിനേ നമഃ . .42 . .
നമഃ പവനരൂപായ ബഹുരൂപായ വേധസേ26 .
നമഃ ക്രതുവിഹന്ത്രേ27 ച കാമാനലവിഘാതിനേ . .43 . .
നമശ്ഛന്ദോങ്ഗരൂപായ വിരൂപനയനായ ച .
ഇന്ദ്രിയഗ്രാമഘാതായ നമോ വേദാന്തഗായ28 ച . .44..
നമോസ്ത്വശനിഘാതായ മനസാമുന്മനായ ച .
വേദവേദാങ്ഗമാലായ നമസ്തേ പദ്മമാലിനേ . .45 . .

24 ധിനേമിരേ - ക. . 25 ഹിരണ്യതനയായ - ക, ഹിരണ്യനയനായ (?) . 26 വേധയേ - ഖ . 27 ക്രതു- (ത്വ) ഹന്ത്രേ - ഖ. . 28 വേദാന്തകായ - ക. , വേദാന്തതായ - ഖ .

നമഃ ശൈലപ്രദാഹായ29 ശൈലജാതോദ്ഭവായ ച .
മഹതേ വിശ്വരൂപായ മഹദ്ഭിർമഹിതായ ച . .46 . .
സഹസ്രശതനേത്രായ ലലാടനയനായ ച .
മഹായോഗപ്രണേത്രേ ച തഥാ തത്പുരുഷായ ച ..47. .
നമോ വേദരഹസ്യായ ദേവവേദസ്തുതായ30 ച .
യോഗിനേ ധ്യായമാനായ അശനീപാതഹാസിനേ . .48..
ഹൃച്ഛയായ നമസ്തേസ്തു നമഃ സർവഗതായ ച .
കുമാരവരനാഥായ കുമാരജനകായ ച ..49. .
ദണ്ഡഹസ്തായ ചരതേ അന്തകായാജിതായ ച .
ശുഭായ ശുഭരൂപായ ശുഭസർവപ്രവർതിനേ . .8.122.50 . .
ശിവായ ശിവനാഥായ സദാ സർവശിവായ ച .
ധനുർവേദരഹസ്യായ ധനുർവേദപ്രവർതിനേ .51 . .
സർവപാപാപഹന്ത്രേ31 ച സർവപാപ്മവിഘാതിനേ32 .
ശിവഃ സൗമ്യശ്ച ദേവേശ ദിശ നോ യന്മനോഗതമ് . .52. .
യദപവ്യാഹൃതം കിഞ്ചിദസ്മാഭിർഭഗവൻ33 വിഭോ .

തത്സർവം34 ഭക്തവാത്സല്യാദസ്മാകം ക്ഷന്തുമർഹസി . .53 . .
പാപ്മയാഭിപരീതാത്മാ ദേവബന്ധുരയം വിഭോ35 .
നരേണ സഹ ദേവേശ36 സ ഭവേച്ചന്ദ്രനിർമലഃ ..54. .
സനത്കുമാര ഉവാച
യ ഇമം ത്ര്യമ്ബകസ്തോത്രം ഭക്തിമാൻ സതതം നരഃ .
പഠതി പ്രയതോ37 വ്യാസ പാപ്മയാ38 സ വിമുച്യതേ . .55..
സർവപാപൈശ്ച മുച്യേത നഷ്ടഞ്ച ലഭതേ പുനഃ .
ന ച ദുർഗതിമാപ്നോതി യദി സ്യാദ്വൈ സുപാപകൃത് . .56. .
സനത്കുമാര ഉവാച
ഏവം സ ഭഗവാൻ ദേവൈഃ സ്തുതസ്തുഷ്ടശ്ച ലോകപഃ .
ഉവാച ദേവാന്ദേവേശഃ39 സർവാൻ സത്യവതീസുത . .57..

29.. പ്രവാഹായ - ക. ഖ . 30 ദേവദേവസ്തുതായ - ക. 31 സർവപാപപ്രഹർത്രേ - ഖ . 2 സർവപാപ്മാവിഘാതിനേ - ഖ. . 33 ഭഗവാൻ - ക, . 34 തത്സർവാം - ക. . 35 വിഭുഃ - ക. ഖ . 36 സർവദേവേശ - ഖ . 37 പ്രയതഃ പഠതേ - ക ഖ. . 38 പാപ്മായാഃ - ഖ. . 39 ദേവദേവേശഃ - ഖ. .

ദേവദേവ ഉവാച
ഭോ ദേവാഃ പരിതുഷ്ടോസ്മി വരം വൃണുത കാംക്ഷിതമ്
ദാസ്യേഹം തന്മഹാപ്രജ്ഞാ മാ തൂഷ്ണീം ബ്രൂത സർവശഃ . .58. .
ദേവാ ഊചുഃ
ഹരിരേഷ മഹാദേവ പാപ്മയാ ഹതമാനസഃ40 .
താമസ്യ41 നിർണുദ ക്ഷിപ്രം നീഹാരമിവ ഭാസ്കരഃ ..59 . .
ഏഷ ലോകഹിതാർഥായ ദേവാനാഞ്ച42 മഹാബലഃ .
കുരുതേ കർമ ദേവേശ പാപ്മാനം ഹ്യസ്യ നാശയ .. 8.122.60 ..
വയം ച സമതാം തുഭ്യം43 ഗണതാം ഗണമധ്യഗാഃ .
ലഭേമ സർവദൈവേശ44 യദി ത്വം മന്യസേ വിഭോ . .61 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
തേഷാമേവം തു വദതാം ദേവാനാമൃഷിസത്തമ45 .

ഉവാച ഭഗവാഞ്ഛർവഃ പ്രഹസൻ പ്രീതമാനസഃ .. 62. .
വിഷ്ണുരേഷ സുരാഃ സദ്യോ മോക്ഷ്യതേ പാപ്മയാനയാ46 .
പാപ്മാ ചേയം മഹാഭാഗാ47 ഊഷരേ സംഭവിഷ്യതി .. 63 . .
നിര്യാസശ്ചൈവ വൃക്ഷാണാമപാം ഫേനസ്തഥൈവ ച .
മഹോരഗാണാം ഗന്ധശ്ച സ്ത്രീണാം നിന്ദാ തഥൈവ ച . . 64..
ദീക്ഷിതസ്യ ച48 വിപ്രസ്യ അശുഭസ്യാവകീർതനമ് .
ബ്രാഹ്മണാനാം പരീവാദോ ഗവാമപരികീർതനമ്49 . .6 5 ..
അഗ്നേരജ്വലനഞ്ചൈവ നദീനാം ബന്ധ ഏവ ച .
യ ഏതാനി നരഃ കുര്യാദ്രാഗമോഹസമന്വിതഃ
സ ഏതാം പ്രാപ്നുയാല്ലോകേ സ്വയംഭൂരപി50 ലോകപഃ . .66 ..
യദാ തു വസുദേവസ്യ സുതോ വിഷ്ണുർഭവിഷ്യതി .
തദാ സ രൂപിണീമേനാം നര ഏഷോപഭോക്ഷ്യതേ . .67. .

40 ഹൃതമാനസഃ - ക. ഖ. . 41 താമസ്മൈ - ക. ഖ. . 42 ദേവാർഥഞ്ച - ഖ. . 43 തുല്യം - ഖ . 44 ദേവേശ - ക. ഖ. . 45 സത്തമാഃ - ഖ. . 46 തയാ - ക. . 77 മഹാഭാഗ - ക. . 48 ദീക്ഷിതസ്തസ്യ - ക. . 49 ഗവാഞ്ച പരികീർതിതമ - ഖ. . 50 സ്വയമ്ഭുരപി - ക. ഖ,,.. രസി - ക .

തത്രോപഭുജ്യ വരദോ ഹരേർജാതാം സ്വസാന്തദാ .
വിമുക്തഃ പാപ്മയാ ഭൂയ51 ഇമം ലോകം ചരിഷ്യതി . .68..
യഥാ ത്വസ്യ സ്വസാപീയം നൈവ52 ബാധാം53 കരിഷ്യതി .
തഥാ ചരത്വയം ഘോരം തപഃ പരമദുശ്ചരമ് ..69. .
യൂയം ച ഋഷിഭിഃ സാർധമിഹൈവ സുസമാഹിതാഃ .
പുരശ്ചരണമവ്യഗ്രാഃ കുരുധ്വം മദനുജ്ഞയാ . .8.122.70 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
ത ഏവമുക്താ ദേവേന ദേവാസ്സർവേ തദാ ഹരിമ് .
ഊചുഃ കുരു തപോ ഘോരം തതഃ ശ്രേയോ ഹ്യവാപ്സ്യസി . .71 . .
തതഃ സ ചന്ദ്രം ശൈലേന്ദ്രമാരുഹ്യ സുസമാഹിതഃ .
തപശ്ചചാര സുമഹദിന്ദ്രിയഗ്രാമതാപനമ് . .72. .

ദേവാ അപി മഹാത്മാന54 ഋഷിഭിസ്സഹ സുവ്രതൈഃ .
ഹിരണ്യവർണം ശൈലേന്ദ്രേ55 തപസ്തേപുസ്സമാഹിതാഃ ..73 ..
അഥ തേഷാം സമാപ്തേ തു വ്രതേ തസ്മിൻ പിനാകധൃക് .
ആദിദേശ വ്രതം ദീപ്തം യത്തത് പാശുപതം മഹത് . .74..
ഉവാച സ തു തുഷ്ടാത്മാ ആഭാഷ്യ സു?രപുംഗവാൻ .
മേഘദുന്ദുഭിനിർഘോഷം ധീരമ്ഭീരശബ്ദവത് . .75. .
ദേവദേവ ഉവാച
പുരശ്ചരണമേതദ്ധി സുചീർണം ലോകപാഃ സ്വയമ് .
ഇദം56 പാശുപതം ചീർത്വാ നിർവൃതാ യാത57 നിർഭയാഃ ..76..
ഏതത് പരം പവിത്രഞ്ച സാംഖ്യയോഗാധികം വ്രതമ് .
നാസ്മാത്പരതരം കിഞ്ചിത് സൂക്ഷ്മം വാ വിദ്യതേ ക്വചിത് ..77..
ഭസ്മനാ ദിഗ്ധസർവാങ്ഗോ58 ദിഗ്വാസാഃ ശുചിരേവ ച .
ശരീരസ്ഥൈര്യജൻ രുദ്രം59 സർവപാപൈഃ പ്രമുച്യതേ . .78. .

51 ഭൂയോ - ക. ഖ . 52 നൈവാ. - ക. ഖ. . 53 ബാധം - ഖ. . 54 മഹാത്മാനോ - ക ഖ. . 55 ഹിരണ്യവണ- ശൈലേന്ദ്രേ - ഖ. . 56 ഇമ - ക. ഖ. . 57 യശ - ഖ. . 58 സർവദിഗ്ധാങ്ഗോ - ക. ഖ. . 59 രുദ്രം യജത് - ശരീരസ്ഥൈഃ (?) .

ആർദ്ര സ്നാനാത് പരം ഭസ്മ ആർദ്രേ ജന്തുവധോ ധ്രുവമ്60 .
ആർദ്രന്തു പ്രകൃതിം വിദ്യാത് പ്രകൃതിം ചാപി ബന്ധനമ് . .79 . .
പ്രകൃതേസ്തു പ്രഹാണാർഥം61 ഭസ്മനാ സ്നാനമിഷ്യതേ .
ദിഗ്വാസസ്ത്വം ച ശൗചഞ്ച യേന ജായേന്ന62 കർഹിചിത് . .8.122.80 ..
യന്ത്രാണാം63 പരമം യന്ത്ര64മന്യദ്യസ്മാന്ന വിദ്യതേ .
ഷഡങ്ഗ സർവകാമീയം സർവലോകനമസ്കൃതമ് .. 81 . .
ശുചി സർവപവിത്രം65 ച സർവപാപാപഹം ശുഭമ് .
തപസോ വർധനം ചൈവ തേ ചരന്തു66 സമാഹിതാഃ67 .
യന്ത്രം ത്വപാപം68 വിജ്ഞേയം പ്രകൃതിസ്സാ ച സംസ്മൃതാ69 . .82 . .
ബന്ധശ്ച ത്രിവിധഃ പ്രോക്തഃ സന്യാസഫലമേവ ച .
തസ്മാത് സർവപ്രഹാണാർഥം യന്ത്രമേതത് സമാചരേത് ..03 .

അസമ്മതഃ സദാ ലോകേ യേന ജീര്യേന്ന70 കർഹിചിത് .
യോഗഞ്ച പരമം പ്രാപ്യ യോഗാനാം യത്പരം71 മഹത് . .84..
യസ്മാത്72 പരതരം നാസ്തി ഷഡങ്ഗം സർവകാമികമ് .
യേന മുക്തഃ പതേദ് ഭൂയോ ന യോഗീ73 മരണാദിഷു ..85..
തം യോഗം സമനുപ്രാപ്യ സിദ്ധോ ദിവ്യേന കർമണാ .
ന ലിപ്യതേ74 മഹായോഗീ കർമഭിസ്തു കൃതാകൃതൈഃ ..86. .
സനത്കുമാര ഉവാച
ഏവം തേ ദേവദേവേന സമാജ്ഞപ്താ ദിവൗകസഃ .
സമാപ്യ തദ്വ്രതം ഘോരം ശംകരസ്യ ഗണാ ബഭുഃ . .87..
തേ ഗണത്വമനുപ്രാപ്യ തസ്യ ദേവസ്യ ശൂലിനഃ .
അന്വഗൃഹണന്ത തം ദേശം തപസാ ഭാവിതാ ഭൃശമ് . .88 . .
ദേവാ ഊചുഃ
യസ്മാദിഹ സുചീർണം നഃ പുരശ്ചരണമന്തശഃ75 .
തസ്മാദിദം76 മഹേശസ്യ ഗുഹ്യമായതനം സ്മൃതമ് . .89..

60 ധ്രുവഃ - വ. . 61 പ്രഹാരാർഥം - ഖ. . 62 ജായേത - ഖ. . 63 മന്ത്രാണാം - ഘ. . 64 പരമം മന്ത്ര - ഖ. . 65. .. സ്സർവപവിത്ര - ക. ഖ. . 66 ചരന്തഃ - ക. ഖ. . 67 സമാഹിതഃ - ക. . 68 തു പാപം - ഘ. . 69 സംസ്ഥിതാ - ഘ. . 70 ജീര്യേത - ഖ . 71 പരമം - ഖ. . 72 തസ്മാത് - ഖ. . 73 നിയോഗീ - ഖ. . 74 ലിപ്യേത - ഖ. . 75 പുനശ്ചരണമന്തശഃ - ക. . 76.. ദിമം - ക. ഖ. .

681

പുരിശ്ചന്ദ്രമിതി ഖ്യാതം ത്രിഷു ലോകേഷു ദീപ്തിമത് .
പഞ്ചയോജനവിസ്തീർണം താവദേവായതം ശുഭമ് ..8.122.90 ..
സിദ്ധചാരണസംകീർണമപ്സരോഗണനാദിതമ് .
ബഹുപക്ഷിനിനാദഞ്ച നദീപ്രസ്രവണാകുലമ് .
ഭവിഷ്യതി മഹാപുണ്യം തപോധനതപോവനമ്77 . .91 ..
യോത്രാഗത്യ ചരും കൃത്വാ ഭോജയിത്വാ ച78 ബ്രാഹ്മണമ് .
അർചയേദ്ദേവദേവേശം രുദ്രലോകേ സ മോദതേ79 ..92..
യശ്ചാത്ര നിയമം കൃത്വാ ഭസ്മസ്നായീ യതവ്രതഃ .

മുഹൂർതമപി തിഷ്ഠേത സ ഗച്ഛേദ് ഗണമധ്യതാമ് ..93. .
അക്ഷയശ്ചാമരശ്ചൈവ ജരാരോഗവിവർജിതഃ80 .
രുദ്രസ്യ ഗണപോ ഭൂത്വാ യോഗൈശ്വര്യമവാപ്സ്യതി ..94..
കാമചാരീ81 സുപാപാത്മാ യോപ്യത്ര ദിവസം വസേത് .
സോശ്വമേധഫലം പ്രാപ്യ സർവപാപൈഃ പ്രമുച്യതേ ..95..
സകാമോപി ദുരാചാരോ യോത്ര പ്രാണാൻ പരിത്യജേത് .
സോപി ദേവസദഃ82 പ്രാപ്യ ദേവൈഃ സഹ ചരിഷ്യതി ..96..
സനത്കുമാര ഉവാച
തതസ്തേ ദൈവതാഃ83 സർവേ പ്രാപ്യ തത്പരമം തപഃ .
ഇജ്യാസ്നാനം തദാ ചക്രുരീശസ്യ പരമാത്മനഃ ..97..
അഥ തേ കൃതകൃത്യാശ്ച മഹായോഗബലാന്വിതാഃ .
ഹരിം പ്രതി മനശ്ചക്രുർഗന്തും സർവേ ദിവൗകസഃ ..98..
തം ജ്വലന്തമിവാദിത്യമാഗച്ഛന്തോ84 മഹാബലാഃ .
ഹരിശ്ചന്ദ്രഗിരൗ85 വ്യാസ ഹരിം ദദൃശുരവ്യയമ് ..99..
സോപി കാലേന മഹതാ ധൂതപാപ്മാ86 മഹാതപാഃ .
തദൈവ87 ലബ്ധ്വാ ദേവാനാം സമതാം മുദിതാത്മവാൻ ..8.122.1 00 ..

77 തപോധനം - ഖ . 78 തു - ഖ . 79 മോദതി - ക. ഖ. . 80 മൃത്യുരോഗവിവർജിതഃ - ക. ഖ. . 81 കാമകാരീ - ക. . 82 ദേവസമ. - ക., സദാ - ഖ. . 83 ദേവതാഃ - ക. ഖ . 84 ഗച്ഛന്തം (?) . 85 ഹരേഃ - ക., ഹരിശ്ചചന്ദ്രേ ഗിരൗ - ഖ. . 86 ധൗതപാപ്മാ - ഖ. . 87 തമേവ ക ഖ .

- - 88 പ്രതി തദാ വേഗാദുത്ഥായ89 ഋഷിസത്തമ90 .
ശിഖരാത് സന്നിപത്യാശു തേഷാം മധ്യേവതിഷ്ഠത91 .. 101 ..
തതസ്തേ മുദിതാഃ സമ്യഗ്ഘരിണാ സഹ സംഗതാഃ .
ശിഖരം തദ് ഗിരേസ്തസ്യ ഫലേന92 സമയോജയൻ . .1 02 ..
യസ്മാദ്ധരിരയം93 ഹ്യത്ര ചന്ദ്രവന്നിർമലോ ബഭൗ .
തപസാ മഹതാ ചൈവ തസ്മാദേഷോചലേശ്വരഃ ..1 03 ..
ഹരിശ്ചന്ദ്ര ഇതി ഖ്യാതോ ഭവിഷ്യതി ന സംശയഃ .

യസ്മാദപ്രകൃതേനൈവ പ്രപാതോത്ര കൃതഃ പുനഃ .
തസ്മാദ് ഭൃഗുരയം ലോകേ പുണ്യോ ഭവതു സർവശഃ . .1 04..
അത്ര94 യോഭ്യേത്യ ദേവേശാ ഭൃഗുപ്രപതനം നരഃ .
സാധയേത സ ഗച്ഛേത ഹരേർലോകമതിപ്രഭമ് . .1 05. .
മഹാപാതകസംയുക്തോ വ്യാധിനാ സമുപദ്രുതഃ .
യോത്ര സാധയതേ പ്രാണാൻ സോപി മുച്യേന്മഹാഭയാത് .. 1 06..
യദ്വാ പ്രാർഥയതേ95 നിത്യം പ്രപാതേ ചാത്ര96 കിംചന .
തത്പ്രാപ്നുയാന്നരഃ സർവമചിരാത്തച്ച97 വൈ സ്മൃതമ് ..1 07..
സനത്കുമാര ഉവാച
ഹരിശ്ചന്ദ്രമിമം98 യസ്തു പുരിശ്ചന്ദ്രന്തു99 ധർമവിത് .
പഠേത ശൃണുയാദ്വാപി സ പാപ്മാനം വിശസ്യതി . .1 08..
ഇദം തു യഃ ശുചിരനസൂയവാൻ100 സദാ നരഃ പഠേദ് ദ്വിജഗണദേവസംസദി .
സ നിർമലോ രവിരിവ തേജസാ ജ്വലൻ ത്രിവിഷ്ടപേ വസതി യഥാമരോവരഃ101 ..1 0 9..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ ഹരിശ്ചന്ദ്രഗിരിവർണനോ നാമ ദ്വാവിംശോത്തരശതതമോധ്യായഃ102 //122

88 ത ദാത് (?) - ഖ . 89 ദുത്ഥിതോ - ക. ഖ. . 90 മുനിസത്തമ - ഘ., ഋഷിസത്തമഃ - ക. ഖ. . 91 വ്യവസ്ഥിതഃ - ഖ. . 92 വരേണ - ഘ. . 93 തസ്മാദ്ധരിരയം - ക. . 94 യത്ര - ക. . 95 പ്രാർഥയന്തു - ഖ. . 96 നാത്ര - ക . 97 സർവാനചിരാത്തച്ച - ക. ഖ. . 98 ഇദം - ക. ഖ. . 99 പുരിശ്ചന്ദ്രഞ്ച - ഖ. . 100.. രനുസൂയവാൻ - ക, ശുചിതനു.. - ഖ, . 101. പരഃ (?) . 102 175 - ഖ. .

123

683
സനത്കുമാര ഉവാച
തം പുരിശ്ചന്ദ്രമാസാദ്യ1 സ രാമഃ ശക്തിനന്ദ .
അപശ്യത് പരമേശാനമസുരൈഃ ക്ലിഷ്ടമാനസഃ . . 1 . .
സ ദൃഷ്ടവാ തു2 മഹാദേവം സാമ്ബം സഗണമവ്യയമ് .
പ്രണതഃ പ്രാഞ്ജലിർഭൂത്വാ തസ്ഥൗ പ്രഹ്വസ്തദാഗ്രതഃ3 . .2..
സനത്കുമാര ഉവാച

സോപി ദേവസ്തദാ4 പ്രീതോ ജാമദഗ്ന്യം മഹാമനാഃ .
ഉവാച വചസാം യോനിരിദം ഗമ്ഭീരശബ്ദവത് . . 3 . .
കിംശുകൈരിവ സംഛന്നം ചന്ദനേനോക്ഷിതം യഥാ .
തഥാ തം ക്ഷതജേനൈവ സർവതശ്ച സമുക്ഷിതമ് .
സ്രവന്തം5 ഗൈരികം ധാതുമചലേന്ദ്രമിവാപരമ് . .4..
ദേവദേവ ഉവാച
ജാമദഗ്ന്യ മഹത് കർമ കൃതം സുരഹിതേപ്സയാ .
ത്വയാ പുത്രാദ്യ സംഗ്രാമേ സൈംഹികേയാൻ വിനിഘ്നതാ ..5..
തവാനേന മഹാബാഹോ കർമണാ പരിതോഷിതഃ .
പ്രയച്ഛാമി വരാൻ സപ്ത6 താന്വദസ്വ യഥേച്ഛസി . .6. .
രാമ ഉവാച
ഭഗവൻ യദി തുഷ്ടോസി മമ ദേഹി8 സ്വയം പ്രഭോ .
സർവജ്ഞാനസമുത്പത്തിം9 സർവവേദപ്രവർത്തിതാമ്10 . .7. .
അവധ്യഃ സ്യാമഹം യുദ്ധേ ധനുർവേദഞ്ച യച്ഛ മേ .
പരശും സർവഹന്താരമസങ്ഗം രഥമേവ ച . .8. .
അസ്ത്രഗ്രാമഞ്ച വിപുലമമരത്വം തഥാക്ഷയമ്11 .
വരാന്മഹ്യമിമാന്ദേവ പ്രയച്ഛസ്വ നമസ്തവ ..9. .

1 പുരിശ്ചന്ദ്രം സമാസാദ്യ - ഖ, ഹരി.. - ഘ . 2 ച - ക. . 3... സ്തഥാഗ്രതഃ - ഖ. . 4. സ്തഥാ - ക. . 5 സ്രവന്തി- ക. . 6 വരാനഷ്ടൗ - ഘ - 7.. പ്സ്യസി. ഖ. 8 ദേവ - ക. ഖ. . 9 സർവജ്ഞജ്ഞാനമുത്പത്തി ക. . 10 ദേവപ്രവർതിനം - ക., വേദപ്രവക്തിവാൻ (പ്രവക്തൃതാം?) - ഖ, . 11 .. ക്ഷതം - ഖ. .

684

സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്യൈവം വദതൗ വ്യാസ പ്രഹസ്യ ഭഗവാൻ ഹരഃ .
ഉവാച സർവമേതത്തേ ഭവിഷ്യതി മമാജ്ഞയാ . . 8.123.10 . .
ധനുർവേദവ്രതഞ്ചൈവ വർഷമേകം ചരിഷ്യസി12 .
തസ്മാദിഹൈവ വസ്തവ്യം13 ത്വയാ ഭൃഗുകുലോദ്വഹ . . 11 . .
തതസ്തസ്മൈ സ ഭഗവാൻ സ്വയമേവ ത്രിലോചനഃ .

ആദിദേശ വ്രതം ഘോരം ചചാര സ ച സംയതഃ . . 1 2..
സമാപ്തേ തു വ്രതേ ദേവഃ സ്വയമാഗമ്യ യജ്ഞഹാ .
ധനുർവേദം ദദൗ തസ്മൈ സമന്ത്രം സഹസങ്ഗ്രഹമ്14 . .1 3 ..
സശുല്വം സപരിസ്തോമം സോദ്യമം സാനുകർഷണമ് .
അസ്ത്രഗ്രാമം ച വിപുലം പ്രത്യസ്ത്രസഹിതം തഥാ15 . . 14..
പ്രാദാത്തസ്മൈ തദേശാന16 ഇദം ചോവാച സുസ്വരമ്17 .
അയം ത്വയാ ധനുർവേദഃ സഹാസ്ത്രൈഃ സുമഹാബല18 . . 15 ..
ക്ഷത്രിയേഭ്യോ ന ദാതവ്യ ഇതി മച്ഛാസനം സ്മര .
യദി ചേദ്ദാസ്യസേ മോഹാത് ക്ഷത്രിയേഭ്യഃ കദാചന .
ലഘുത്വം യാസ്യസേ തേഷാം യുദ്ധേ ചാപി ജയോ19 ന തേ20 .. 1 6. .
സനത്കുമാര ഉവാച
തതഃ സ പരശും ദത്വാ രഥം കാമഗമേവ ച .
മനസാ ചിന്തിതേ21 യുക്തമുപതിഷ്ഠന്ത22മക്ഷയമ് . . 17. .
യന്ത്യ്രണാ23 യക്ഷരാജേന അമരേണാഭിസംഭൃതമ്24 .
ജഗാമാദർശനം തസ്യ സഹസൈവ25 പിനാകധൃക് ..18..
സോപി ലബ്ധ്വാ വരാൻ വ്യാസ26 ജഗാമ പിതുരന്തികമ് .
ന ചാപശ്യത തം തത്ര കാർതവീര്യസുതൈർഹതമ് . . 1 9. .

12 ഇതഃ പൂർവം 'തസ്മാദിഹൈവ വസ്തവ്യ'മിത്യാദി പരവർതിപദ്യാർധം ദത്തം ഖ പുസ്തകേ . 13 സ്ഥാതവ്യ - ഖ. . 18 സപരിഗ്രഹം (?) . 15 തദാ - ക. ഖ. . 16 തദൈവേണ - ഖ . 17 സുസ്വനമ് - ഖ . 18 സുമഹാബല ക . 19 യുദ്ധേഷു വിജയോ - ഖ. . 20 തത് - ഖ. . പേ 1 ചിന്തിതം - ഖ. . 22 മുപതിഷ്ഠന്തി - ക. . 13 യന്ത്രിണാ - ക, മന്ത്രിണാ - ഖ. . 24 സംവൃത്തമ് - ക. ഖ. . 25 സമാസേന - ക. . 26 തസ്യ - ഖ. .

685

അകൃത്വാ തസ്യ കർതവ്യം സോപി രാമഃ പ്രതാപവാൻ .
നിഃക്ഷത്രാം പൃഥിവീം ചക്രേ സപ്തകൃത്വഞ്ച27 സത്രികമ്28 . .8.123.2 0 ..
രുധിരേണ സ തേഷാഞ്ച ഹ്രദാൻ സപ്ത ചകാര ഹ .
സമന്തപഞ്ചകേ വ്യാസ പി[illegible]സ്തേനാഭ്യതർപയത് . . 21 . .
തതശ്ച കൃത്വാ നിഃക്ഷത്രാം പൃഥിവീം ഭൃഗുസത്തമഃ.

മഹാദേവപ്രസാദാത്തു ത്രൈലോക്യസ്യേശ്വരോ ബഭൗ ..22. .

തം ശ്രീസ്തുഷ്ടിർധൃതിശ്ചൈവ സിദ്ധിഃ കീർതിര്യശസ്തഥാ .

ശ്രദ്ധാ മേധാ തഥാ ക്ഷാന്തിരനസൂയാ29 പ്രസംയമഃ . . 23 . .

ഊഹാ ഹ്യപോഹാ തർകശ്ച ദമശ്ച ശമ30 ഏവ ച .

രൂപിണ്യോ ഭാർഗവം സർവാ മാതരസ്സമുപസ്ഥിതാഃ . .24..

താൻസർവാൻ സ തദാ പ്രാഹ വിശധ്വം മാമശങ്കിതാഃ .

ശ്രീരിയം തു ദുരാചാരാ ദൂര ഏവാവതിഷ്ഠതാമ് .. 25..

സനത്കുമാര ഉവാച

തം തഥാവാദിനം സാധ്വീ ഉവാച ശ്രീർമഹാബലമ് .

കിമർഥ മാം മഹാബാഹോ നാഭിനന്ദസി31 ദുർലഭാമ് ..26. .

രാമ ഉവാച

ചപലാ മദനീയാ ച അധ്രുവാ ചാസി32 ശോഭനേ .

അതസ്ത്വാം നാഭിനന്ദാമി മമ ത്വം33 ദൂരതോ ഭവ ..27..

ത്വയാവിഷ്ടോ നരഃ34 സർവോ യദി സ്യാത് സ്വയമീശ്വരഃ35 .

ഐശ്വര്യമദസംമൂഢ36 അകാര്യേഷ്വേവ വർതതേ37 . .28..

സനത്കുമാര ഉവാച

സ രാജാ ഭാർഗവഃ ശ്രീമാൻ യജ്ഞൈരീജേ മഹാമനാഃ .

അധോഗമച്ച പൃഥിവീ തസ്യ യജ്ഞേ പുരാ ദ്വിജ38 . . 29. .

27 കൃത്വാ ച - ക. . 28 സപ്തകാമ് - ക., സപ്തവാൻ - ഖ. . 29... രനുസൂയാ - ക ഖ. . 30. സ്സമയ - ക ഖ. . 31 നാതിനന്ദതി - ക. . 32 ചാപി - ക . 33 മത്തസ്ത്വ (?) . 34 വിഷ്ണോർനരഃ - ക. . 35 സ്വയമീ- ദൃശഃ - ഖ. . 36 സമൂഢോ - ക ഖ . 37 രജ്യതേ - ഖ, വർതസേ - 1. . 38 വിഭോ - ഖ. .

വ്യാസ ഉവാച

കിമർഥം പൃഥിവീ തസ്യ യജ്ഞേ പാതാലമാവിശത് .

കാരണം തത്ര കിം മന്യേ ഏതദിച്ഛാമി വേദിതുമ് . . 8.123.30 ..

സനത്കുമാര ഉവാച

സ ഗത്വാ39 പൃഥിവീപാലഃ കശ്യപം40 മുനിസത്തമമ്41 .

ഉവാച മമ ഹോതാ ത്വം ഭവ സത്വവതാം വര42 ..3 1 ..
തം തഥാവാദിനം വ്യാസ തദോവാച നരാധിപമ് .
കശ്യപഃ കുപിതസ്തത്ര നിന്ദമാനോ ഭൃഗൂത്തമമ് ..3 2..
പതിതസ്ത്വം ദുരാചാരോ ഭിന്നശീലഃ സുപാപകൃത് .
കഥം ത്വാ യാജയിഷ്യാമി ഭ്രൂണവധ്യാ43ഭികാരിണമ് . .3 3..
സനത്കുമാര ഉവാച
തതഃ സ തേന വാക്യേന ഉവാച ഋഷിസത്തമമ് .
വിഷയേ മമ മാ തിഷ്ഠ ത്വമദ്യ44 മുനിസത്തമ .. 34..
സ്വാമ്യഹം ജഗതോ വിപ്ര45 നാഹം യത്ര തതോ വ്രജ .
തതസ്സ തസ്യ തം ദേശം പരിത്യജ്യാ46 വ്രജത്തദാ . .35. .
നാസസാദ ച തം ദേശം യത്രാസൗ ന ഭവേത് പ്രഭുഃ .
അനാസാദയമാനശ്ച അടവീമാശ്രിതസ്തദാ .
അന്തർധാനഗതോ ഭൂത്വാ ചചാര ബഹുലാഃ സമാഃ . .3 6..
അഥാപശ്യത് സമാസീനം47 കപോതം വൃക്ഷസംസ്ഥിതമ് .
അനങ്ഗേനാഭിസംബദ്ധം കപോത്യാ ഹാര്യതാം48 ഗതമ് .. 37..
കപോത ഉവാച
യദാപ്രഭൃതി സുശ്രോണി മയാ ദൃഷ്ടാസി ശോഭനേ .
തദാപ്രഭൃതി ശുഷ്യാമി രതിം നാപ്നോമി ശോഭനേ ..38. .

39 കൃത്വാ - ഖ . 40 കാശ്യപം - ക . 41 മുനിസത്തമ - ക സത്തമ (?) . 42 വരം - ക . 43 ഭ്രൂണവന്ധ്യാ - ക. . 48 മാ തിപ്ഠേസ്ത്വമദ്യ - ക ഖ . 45 വിപ്രോ - ക., വിപ്രാ - ഖ. . 46 പരിത്യക്ത്വാ - ക ഖ . 47 ഉമാസീനഃ - ക. ഖ. . 48 കാര്യതാം - ക. .

കപോത്യുവാച
മൈവം ബ്രൂയാ ദുരാചാര അധർമ്യം ഹി കദാചന .
കപോത ഉവാച
ന ചേദ്ദാസ്യസി മേത്ര ത്വം ബലാത്ത്വാഹം സുമധ്യമേ .
സ്വീകരിഷ്യാമി യച്ഛസ്വ49 നതോസ്മി തവ പാദയോഃ .. 39..
കപോത്യുവാച

കിന്ന തേസ്തി ഭയം ക്രൂര ജാമദഗ്ന്യാന്മഹാബലാത് .
യേന ത്വം ധർഷസേ50ദ്യേഹ പതിഹീനാം പതിവ്രതാമ് . .8.123.40 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
ഏവമുക്തഃ സ തു തയാ കപോതഃ ശക്തിനന്ദന .
ഉവാച രാമഃ കോയം വൈ മമ തുല്യോ ന കേനചിത്51 . .41 ..
തസ്യൈവം വദതസ്തത്ര രാമനാമാങ്കിതസ്തദാ .
ബാണഃ ശിരോ ജഹാരാശു കശ്യപസ്തദപശ്യത52 ..42..
സ തം ദൃഷ്ട്വാ തഥാവൃത്തം ഭീതസ്തസ്മാന്മഹാബലാത്53 .
യാജയാമാസ രാജാനം ജാമദഗ്ന്യം മഹാമനാഃ54 ..43 ..
കശ്യപ ഉവാച
യാജയാമ്യഹമദ്യൈവ രാജൻ ഭാർഗവസത്തമ .
യദി ചേദീപ്സിതാം മേ ത്വം ദദാസി ശുഭദക്ഷിണാമ്55 ..44..
രാമ ഉവാച
യദ് ബ്രവീഷി ന സന്ദേഹോ ദാതാഹം56 തന്മഹാതപഃ .
മാം യാജയ57 യഥാന്യായം തവാസ്മ്യദ്യ58 വശേ സ്ഥിതഃ ..45 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
തതസ്തസ്യാഭവദ് വ്യാസ സുമഹാൻ ഭൂരിദക്ഷിണഃ .
യജ്ഞോശ്വമേധോ ദേവാനാം യത്ര തൃപ്തിരജായത ..46..

49 യച്ഛുത - ക. . 50 ധർത്ത (ർഷ?) സേ - ക . 51 മമ തുല്യഃ സ കിം ഭവേത് ഘ ... തമപശ്യത-ക, ഖ. . 53 തഥാ ഭീതസ്തസ്മാദ്രാമാദ് യജ്ഞദക്ഷിണാമ് . 54 യജ്ഞാത്മനാ -ക. ഖ. . 55 ശുഭലക്ഷണാം -ക. ഖ. . 56 തദാ (ദദേ?) ഹം - ക. . 57 യാജയസ്വ - ഘ. . 58.. .സ്മാദ്യ - ക. ഖ. .

തസ്യാഥ ദക്ഷിണാകാലേ ജാമദഗ്ന്യഃ പ്രതാപവാൻ .
ഉവാച കസ്യപം59 ബ്രൂഹി ദക്ഷിണാം കാം ദദാനി തേ . .47..
സ പ്രാഹ പൃഥിവീം കൃത്സ്നാം സശൈലവനകാനനാമ് .
ദക്ഷിണാം ദത്ത്വ60 മഹ്യം ത്വം യച്ച തേസ്തി ഗൃഹേ വസു . .48 . .
സ തസ്മൈ തത്തഥാ കൃത്വാ വിശുദ്ധേനാന്തരാത്മനാ .

ചീരാണ്യാദായ തം പ്രാഹ കശ്യപം കിം കരോമ്യഹമ് ..49. .

കശ്യപ ഉവാച

ഇമം61 ദേശം പരിത്യജ്യ ദേശമന്യം പ്രയാഹി ഭോ62 .

മമ ദേശേ ന വസ്തവ്യം ത്വയാദ്യ ഭൃഗുനന്ദന . .8.123.50 . .

സനത്കുമാര ഉവാച

സ ഏവമസ്ത്വിതി63 പ്രോച്യ കൃത്വാ ചാഭി64 പ്രദക്ഷിണാമ്65 .

ജഗാമ സരിതാം യോനിം സമുദ്രം വരുണാലയമ് . .51 . .

തം66 ഗത്വാ സാഗരം ഭീമമുവാച ഭൃഗുനന്ദനഃ .

മമ ദേശം പ്രയച്ഛസ്വ നിവാസായ മഹോദധേ . . 52 . .

സമുദ്ര ഉവാച

യോജയസ്വ യഥാന്യായം ഭവാൻ മാദ്യ വശേ സ്ഥിതഃ .

വേലാസമീപേ ത്വം സ്ഥിത്വാ വികൃഷ്യ ബലവദ്ധനുഃ .

മുഞ്ചസ്വ സായകം രാമ പരീപ്സൻ ദേശമുത്തമമ് . . 53 . .

യാവത്സ സായകഃ ക്ഷിപ്തസ്തവ പ്രാണസമീരിതഃ .

യാസ്യതേ താവദേവാഹം67 പ്രദാസ്യാമി തവാലയമ് . . 54. .

സനത്കുമാര ഉവാച

തതഃ സ ഭൃഗുശാർദൂലഃ കൃത്വാദരമതന്ദ്രിതഃ68 .

യുയോജ69 സായകം വ്യാസ വികൃഷ്യ ബലവദ്ധനുഃ . .55. .

കൃത്വാ മനസി സംകല്പം യോജനാനാം ശതം തദാ .

ഗമിഷ്യതി മമായം വൈ അഥൈനമഭിമന്ത്രയത്70 . . 56 . .

59 കാശ്യപം - ക. . 60 ധത്സ്വ - ക., ദദ - ഖ. . 61 മമ - ക. ഖ. ഘ. . 4 വഃ - ക., വൈ - ഘ., ത്വമ് - ഖ. . 63 ഏവമസ്ത്വിതി തം - ക. ഘ. . 64 ചാപി - ക. ഖ. . 65 പ്രദക്ഷിണം - ക. . 66 സ - ഘ. . 67 താവദേവാന്തം - ഖ. . 68 ദമരതന്ദ്രിതഃ - ക., ദേവമതം ത്രിഭിഃ - ഘ. . 69 മുമോച - ക. ഖ. . 70... മഭ്യമന്ത്രയത് (?) .

689

സാഗരേണ തദാ ശമ്ഭുഃ സ്തുതസ്തദുപശാന്തയേ .

സുരാണാം ഹിതകാമാർഥം സാഗരാശോഷണായ ച . .57. .

തം71 ക്ഷിപ്തം ജാമദഗ്ന്യേന രുരോധാപ്രതിമം ശരമ് .

സ രുദ്ധോ യോജനാന്യേത്യ72 ന്യപതദ് ദ്വാദശൈവ തു . .58..
താവച്ച73 ദേശമുദധിർവിസസർജ ഹസന്നിവ .
ആവസച്ച74 മഹാതേജാ ജാമദഗ്ന്യോപി തം തഥാ75 . . 59. .
തം ദേശം ഭൃഗുതനയഃ സുരേന്ദ്രകല്പോ ഹൃഷ്ടാത്മാ മൃഗഗണപക്ഷിസംഘജുഷ്ടമ്76 .
സിംഹേന്ദ്രദ്വിപശരഭർക്ഷഘോരനാദം ശ്രീമന്തം പുരമിവ ദേവതാ ചകാര .. 8.123.60 ..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ രാമമാഹാത്മ്യേ ത്രയോവിംശോത്തരശതതമോധ്യായഃ77 //123
സനത്കുമാര ഉവാച 124
ജാമദഗ്ന്യേന സാ ദത്താ തഥാ പൃഥ്വീ മഹാത്മനേ .
ഗിരിശൃങ്ഗം ഇവാപാതാദധസ്താത് സാ തദാവ്രജത് . . 1 . .
താമുവാച മുനിഃക്രുദ്ധസ്തിഷ്ഠതിഷ്ഠ വസുന്ധരേ .
കിമർഥം മാം പരിത്യജ്യ അധസ്താദ് വ്രജസേ ശുഭേ .. 2. .
പൃഥിവ്യുവാച
ജാമദഗ്ന്യം1 വിനാ രാമം പ്രിയം പതിമതിദ്യുതിമ .
ന ശക്നോമി മുനേ സ്ഥാതും തദ്ഗുണാഹൃതചേതനാ . .3 . .
യദി മാ യച്ഛസേദ്യ ത്വം2 രാമായ മുനിപുങ്ഗവ3 .
യാസ്യാമ്യഹമധോ4 നാഥ ന തിഷ്ഠേയമതോന്യഥാ5 ..4..
സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്യാസ്തദ്വചനം ശ്രുത്വാ കശ്യപ6സ്തപ്യതാം വരഃ .
ഉവാച വസുധാം ക്രുദ്ധോ ദഹന്നിവ തദൗജസാ8 . .5. .

71 തത് - ക . 72 യോജനാൻ ഗത്വാ - ക. ഖ, യോജന ഗത്വാ - ഘ. . 72 താവന്തം (?) . 74 അവസച്ച - ഘ. . 75 തദാ - ഘ . 76 സംജുഘുഷ്ടം - ക 77 176 - ഖ. .
1 ജാമദഗ്നിം - ക . 2 വാ യച്ഛ മഹ്യം ത്വ - ക., പ്രയച്ഛ.. - ഖ. . 3 പ്രയച്ഛ മാം തു രാമായ രക്ഷാർഥം മുനി- പുംഗവ - ഘ. . 4 വധോ - ക. . 5 തിഷ്ഠാമ്യദ്യ തേന്യഥാ - ക. ഖ. . 6 കാശ്യപ - ക. . 7.. സ്തപതാം വര. - ഘ. . 8 തദോജസാ - ക, തതോ,.. - ഖ. .

കശ്യപ ഉവാച

ഗച്ഛ ത്വം സുദുരാചാരേ അധഃ പുനരവാഗ്ഗതിമ് .
വസുധാഹം ഭവിഷ്യാമി പശ്യ മേ തപസോ ബലമ് ..6..
തതസ്സ ഭഗവാൻ വ്യാസ യോഗം പരമമാസ്ഥിതഃ .
പൃഥിവീത്വമനുപ്രാപ്തോ ധാരയാമാസ മാനുഷാൻ ..7..
ബഹൂന്യബ്ദസഹസ്രാണി യദസൗ പൃഥിവീ ബഭൗ .
തദാ പൃഥ്വീ വിഷണ്ണാ തം പ്രസാദയത കശ്യപമ ..8..
പൃഥിവ്യുവാച
ഭഗവൻ തപസാ തുഭ്യം യോഗേന ച ബലേന ച .
ന കശ്ചിദപി തുല്യോ്സ്തി ദിവി വാ ഭുവി വാ വിഭോ ..9..
പ്രസാദയേ ത്വാം ശിരസാ ദൃഷ്ടന്തേ ബലമുത്തമമ് .
യന്മയാപകൃതം കിഞ്ചിത്തത് ക്ഷമസ്വ മഹാമുനേ ..8.124.1 0..
അഹമേവ ഹി ലോകേഷു പൃഥിവീ സ്യാം തവാജ്ഞയാ .
ദീനായാ മമ വിപ്രേന്ദ്ര പ്രസാദം കർതുമർഹസി ..1 1 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
താം തഥോപസ്ഥിതാം ദൃഷ്ടവാ ഭഗവാനൃഷിസതമഃ .
ഉവാച പ്രഹസൻ ദേവീം പൃഥിവീം പ്രണതാം തദാ ..1 2..
തവൈവ ഹ്യപചാരേണ മയേദം കൃതമീദൃശമ് .
ത്വമിദാനീം മയാ ദത്തം പൃഥിവീത്വം സമാചര ..1 3 ..
മമ ത്വം ദുഹിതൃത്വം ച ഗത്വാ കശ്യപവംശജാ9 .
കാശ്യപീ വിദിതാ ലോകേ ഭവിഷ്യസി വസുന്ധരേ ..14..
സനത്കുമാര ഉവാച
ഏവം സാ പൃഥിവീ വ്യാസ അധോഗത്വാ പുനഃ സ്ഥിതാ .
പൃഥിവീത്വം സമാസാദ്യ ബഭൂവ വിഗതജ്വരാ ..1 5..

9 വംശജം - ക, വംശജാം - ഖ. .

യ ഇമം പൃഥിവീഭാവം കശ്യപസ്യ മഹാമുനേഃ .
പൃഥിവ്യാഗമനഞ്ചൈവ പുനർഭാവം തഥൈവ ച . . 16 ..

ശൃണുയാത്പഠതേ വാപി ശുചിർഭൂത്വാ സദൈവ ഹി .
സ ലഭേതാക്ഷ□□□ല്ലോകാൻ10 പൃഥിവീഫലമേവ ച11 . .17..
താം സർവലോകപ്രഭവാമനേകശോ മുനേ12 പ്രണമ്യേഹ സദാ നരോത്തമഃ .
പ്രകീർത്തയേദ്യോ വസുധാം വസുപ്രദാം സ ലോകമാപ്നോതി ഋഷേരഥാക്ഷയമ് . . 18..

ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ കശ്യപസ്യ പൃഥിവീഭാവോ നാമ ചതുർവിംശോത്തരശതതമോധ്യായഃ13

// 124

125

സനത്കുമാര ഉവാച
അതഃ പരം പ്രവക്ഷ്യാമി ധ്വജസംഗ്രാമമൂർജിതമ് .
ദേവാനാമസുരാണാഞ്ച പ്രാണയോഗവിനാശനമ് . . 1 . .
ആസീദ് ദനുസുതഃ1 ശ്രീമാൻ വിപ്രചിത്തിർമഹാബലഃ .
തപസ്തേപേ സ2 യുക്താത്മാ ഭസ്ത്രാപദ ഇതി ശ്രുതിഃ3 . .2 ..
സ രാധ്യ4 തത്ര ദേവേശം ഭഗവന്തം ത്രിലോചനമ് .
വരം വവ്രേമരത്വഞ്ച തസ്മൈ പ്രാദാത് സ ദേവപഃ . . 3 ..
ധ്വജം മായാമയം ദിവ്യം സർവഗം കാഞ്ചനം5 ശുഭമ് .
ഉവാച ചൈനം തുഷ്ടാത്മാ ഭഗവാന്ദാനവേശ്വരമ് ..4..
അയം തവ ദനോഃ പുത്ര വിശ്വരൂപോ ധ്വജോത്തമഃ .
ഏനമാശ്രിത്യ യുദ്ധേഷു ത്വമജയ്യോ ഭവിഷ്യസി . .5. .
അമരശ്ച മഹാബാഹോ ശബ്ദം ചേന്ന കരിഷ്യസി .
അതോന്യഥാ തു തേ ഭാഗ്യൈ6ര്ഭവിതാ7 വിജയോ8 രണേ .. 6...
സ ഏവമുക്തോ ദേവേന9 ധ്വജേന മഹതാ യുധി .
ദനുജൈഃ സഹ വിപ്രേന്ദ്ര ദേവാൻസർവാൻസമാഹ്വയത്10 . .7. .

10... ദക്ഷ□□□ല്ലോകാൻ - ക. ഖ. ഘ. . 11 രാജ്യമേവ വാ - ഘ. . 12 നമഃ - ക ഖ. ഘ. . 13 176 - ഖ. . 1 ധുന്ധുസുതഃ - ഘ . 2 സു - ക. ഖ. . 3 ശ്രുതഃ - ഘ., ശ്രുതം (?) . 4 സംരാധ്യ - ക.. സോരാധ്യ (?) . 5 കാഞ്ചനം സർവഗം - ഘ., നാമയം - ക. . 6 സാമ്യൈ - ക. . 7 ഭവിഷ്യതി - ക. . 8 ജയോ - ക., ന ജയോ - ഘ. . 9 കാലേന - ഖ, . 10... നുപാഹ്വയത് - ഖ. ഘ. .

തദ്യുദ്ധമഭവദ് ഘോരം തുമുലം ലോമഹർഷണമ് .

വർഷാണാന്തു ശതാന്യഷ്ടൗ ദശ11 ചൈവ സുദാരുണമ് . .8 ..

തത്രാദ്ഭുതമപശ്യന്തേ12 ദനുപുത്രസ്യ ധീമതഃ .

ധ്വജേന വിശ്വരൂപേണ യദേകോ ന്യവധീദ് ബഹൂൻ13 . .9..

യുധ്യതശ്ചാസ്യ സംഗ്രാമേ ധ്വജമാശ്രിത്യ മായയാ .

ന14 ദേവാഃ പ്രഹരന്ത്യസ്യ പശ്യമാനാസ്തു15 മോഹിതാഃ .. 8.125.10 ..

നാപശ്യന്തേ16 ദനുസുതാന്നാപി ദൈസ്തഥാ രണേ17 .

ധ്വജമേവാഭിപശ്യന്തി സർവേ മൂഢാ ദിവൗകസഃ . . 11 . .

മുമുചുര്യാന്യമോഘാനി ആയുധാനി ദിവൗകസഃ .

താനി ഛന്നാന്യഭൂവൻ ഹി ധ്വജച്ഛായാനിലേന വൈ . . 12. .

അഗ്രതഃ പൃഷ്ഠതശ്ചൈവ പാർശ്വയോരൂർധ്വമേവ ച .

ധ്വജമേവാ18ഭിപശ്യന്തി ന ദൈത്യാന്നാപി ദാനവാൻ . .1 3 . .

തത്ര തേ സായകാസ്തീക്ഷ്ണാ ജ്വലന്തഃ പാവകാർചിഷഃ19 .

നിഃസൃത്യ തു ധ്വജാദ് വ്യാസ ദാരയന്തി സുരോത്തമാൻ .. 14..

ഗദാശ്ച പരിഘാശ്ചൈവ ഭിന്ദിപാലാസ്സതോമരാഃ .

നിഃസൃതാനി തഥാന്യാനി ദൃശ്യന്തേസ്ത്രാണി വൈ ധ്വജാത് . . 15 . .

തേ ദേവാസ്തേന ദൈത്യേന ധ്വജമാശ്രിത്യ സർവശഃ .

ഭഗ്നാ വിചേതസഃ സംഖ്യേ കൃതാ നഷ്ടപരാക്രമാഃ .. 1 6. .

താൻ ഭഗ്നാൻ ഭജ്യമാശ്ച സർവാന്ദൃഷ്ട്വാ സുരോത്തമാൻ20 .

ജഗർജ ജലദോ യദ്വദ് ധ്വജമാശ്രിത്യ ദാനവഃ .. 17. .

തസ്യ തച്ഛിദ്രമാലക്ഷ്യ ഭഗവാൻ പാകശാസനഃ .

ധ്വജമാലക്ഷ്യ ചിക്ഷേപ വജ്രം പരമമന്യുമാൻ . . 1 8. .

ജ്വലദാദിത്യസംകാശം21 തദ് വജ്രം ഭീമശബ്ദവത് .

സധ്വജ ദാനവേശാനമകരോദ്യമഗോചരമ് . . 1 9. .

11 ശതം - ഘ. . 12... മപശ്യാമോ. ക, മപശ്യന്തോ - ഘ , ശ്യംസ്തേ (?) . 13 ഭൃശമ് - ക. . 14 സ - ഘ. . 15... സ്ത - ഘ. . 16 ന പശ്യന്തേ - ക. . 17.. ന്സുദാരുണാൻ - ഘ . 18 ന ധ്വജേ വാ - ക ഖ, . 19 പാവകാർചിഷാ - ക. ഖ. . 20 സുരസത്തമാഃ - വാ . 21 ജ്വലനാദിത്യസംകാശം - ക. ഖ .

ധ്വജേ ലക്ഷ്യം സമാവിശ്യ ദേവേന്ദ്രേണ മഹാത്മനാ .

ഹതാസ്തേ നാനവാസ്സർവേ സഹസ്രാണി ചതുർദശ ..8.125.2 0 . .

തേ തേന ശബ്ദേന മഹാനുഭാവാ ഹതാസ്സമാലക്ഷ്യ സുരേന്ദ്രകല്പാഃ .

ധ്വജേ നിവേശ്യൈന്ദ്രസമാനചിഹ്നാ വജ്രേണ ദേവേന്ദ്രബലേന സർവേ . .2 0 ..

ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ ധ്വജയുദ്ധേ പഞ്ചവിംശോത്തരശതതമോധ്യായഃ22

വ്യാസ ഉവാച1

ഭസ്ത്രാപദമിതി പ്രോക്തം ത്വയാ ബ്രഹ്മസുതാവ്യയ .

കഥം തദഭവത് സ്ഥാനമേതദിച്ഛാമി വേദിതുമ് .. 1 . .

സനത്കുമാര ഉവാച

ഇക്ഷ്വാകുകുലസംഭൂതോ ബാഹുർനാമ പ്രജേശ്വരഃ .

ഹൈഹയൈസ്താലജംഘൈശ്ച തസ്യ രാജ്യമശേഷതഃ .

ഹൃതം വിപ്രേന്ദ്ര വിക്രമ്യ സഭാര്യഃ സ വനം2 യയൗ . . 2 ..

സ ഋചീകാശ്രമം ഗത്വാ ഋചീകേനാനുപാലിതഃ .

ഉവാസ വനമധ്യേ തു4 ഗർഭിണ്യാ ഭാര്യയാ സഹ . .3 . .

തസ്യാഃ പ്രസവകാലേ തു5 ഭാര്യായാഃ ശക്തിനന്ദന .

സപത്ന്യാ രാഗമോഹേന ഗരോസ്യൈ സംപ്രദാപിതഃ . .4. .

സാ തേന വേദനാം പ്രാപ്യ തപ്യമാനാ6 രുജാന്വിതാ .

ശീതം തോയമിതി പ്രോച്യ മൂർച്ഛിതാ ന്യപതദ്7 ഭുവി . .5. .

താം തഥാ പതിതാം ദൃഷ്ട്വാ സ രാജാ മന്യുതാപിതഃ8 .

കുമ്ഭമാദായ വൃദ്ധോപി തോയാർഥം സരിതം യയൗ . .6..

സ പൂരയിത്വാ കുമ്ഭം തം സ്കന്ധേനാദായ ദുഃഖിതഃ .

വൃദ്ധഭാവാച്ഛ്രമാച്ചൈവ പാപാത ച മമാര ച . .7..

22 176 - ഖ., അത്ര നാധ്യായസമാപ്തിർദൃശ്യതേ ഘ പുസ്തകേ .

1 സന. ഉ - ക. . 2 ശരണം - ഘ. . 3 ഉവാച - ക. . 4 വനമധ്യേത്ര - ക . 5 ച - ഖ. . 6 ദഹ്യമാനാ - ഖ. . 7, ഹ്യപതദ് - ക. ഖ. . 8.. പാസിതഃ - ഖ. . 9 പൂരയിത്വാ സ - ക .

മൃതോ മൃത ഇതീത്യേവമൃഷിഭിഃ സമുദാഹൃതേ .

സാ ദേവീ മൂർച്ഛിതോത്തസ്ഥൗ10 പതിശോകസമാഹതാ . .8 ..

സാ ഗരസ്യ ച താപേന പതിമൃത്യുകൃതേന ച .

സമാഹതാ തദാ വ്യാസ കുരരീവ വ്യനാദയത് . .9 . .

ബാഹോസ്തു ഋഷയസ്സർവേ വസിഷ്ഠാദ്യാഃ സമാഗതാഃ .

കൃത്വാ തു ചയനം സമ്യക് സംസ്കാരമഭിരോചയൻ11 . .8.126.1 0 . .

തമഗ്നിം പ്രവിശന്തീ സാ12 ശൈവ്യാ ഗർഭേണ ദൂഷിതാ .

വാരിതാ ഋഷിഭിർവ്യാസ ഔർവേണ13 ച മഹാത്മനാ .. 1 1. .

തസ്യാസ്തത്ര ദിനേ വ്യാസ സായാഹ്നേ മന്യുനാശനഃ .

ഗരേണ സഹ ഗർഭോസൗ നിഃസൃതോനലസപ്രഭഃ14 . . 1 2. .

തസ്മൈ5 സഗര ഇത്യേവ നാമ ചക്രേ ഋഷിസ്തദാ .

സംസ്കാരഞ്ചാകരോത്തസ്യ സർവമേവ കൃപാന്വിതഃ ..1 3 ..

ധനുർവേദം ദദൗ ചൈവ വേദാൻ സാങ്സ്തഥൈവ ച .

അസ്ത്രഗ്രാമഞ്ച വിപുലം രഥഞ്ചാസങ്ഗമവ്യയമ് . . 14..

സ തേന രഥമുഖ്യേന യുധി ശത്രൂഞ്ജഘാന ഹ .

ഔർവാസ്ത്രം16 ചൈവ സന്ധായ തേഷാം ധർമമനാശയത് .. 1 5. .

സ ഹത്വാ താംസ്തഥാ വ്യാസ പ്രാപ്യ രാജ്യമഥാപി ച .

വൈനതേയസ്വസാം പ്രാപ്യ ശൈവ്യാഞ്ചൈവ സുമധ്യമാമ് . .1 6. .

അനപത്യോ മഹാബാഹുസ്ത്ര്യമ്ബകം ദേവസത്തമമ് .

ആരാധയൻ മഹാതേജാഃ പുത്രഹേതോർനരാധിപഃ . . 17. .

തസ്മൈ പ്രാദാത് സ ഭഗവാൻ പുത്രവംശകരം പ്രഭുഃ17.

ഷഷ്ടി ചൈവ സഹസ്രാണി സുതാനാം സുമഹാത്മനാമ് . . 18. .

സനത്കുമാര ഉവാച

ലബ്ധ്വാ സ തു വരം രാജാ ഭാര്യാദ്വയമുവാച ഹ .

വൈനതേയസ്വസാം ചൈവ ശൈവ്യാഞ്ചൈവ മഹാമനാഃ18 . . 19 . .

10 മൂർഛിതാ തസ്ഥൗ - ക. ഖ. ഘ. . 11... മഭ്യരോചയൻ (?) . 12 സാ പ്രവിശതീ - ക. . 13 ഊർവേണ - ക., പൂർവേണ - ഖ. . 14... സന്നിഭഃ - ഖ. . 15 തസ്യൈ - ക. . 16 ഊർവാസ്ത്രം - ക. . 17 ശുഭം - ക. . 18 മഹാത്മനാ - ക. ഖ. .

സഗര ഉവാച
മഹ്യം ദേവേന ദത്തശ്ച പുത്രോ വംശകരഃ ശുഭഃ .
ഷഷ്ടിം ചൈവ സഹസ്രാണി പുത്രാണാം സുമഹാത്മനാമ് ..8.126.20 ..
തത്ര കാ വൃണുതേ ദേവ്യൗ വരം ദേവീ ശുഭം ഹിതമ് .
ബ്രൂത19 നാഹം വിഭാഗം വഃ20 കരോമി വിദിതാത്മനാമ് ..21..
വൈനതേയസ്വസോവാച
ഷഷ്ടിഃ പുത്രസഹസ്രാണി21 മമ സന്തു നരാധിപ .
ശൈവ്യാബ്രവീത് സുതോ മഹ്യമേകോ വംശകരോസ്തു വൈ ..22. .
സനത്കുമാര ഉവാച
അസമഞ്ജസുതം22 ശൈവ്യാ തതഃ സാ സംപ്രസൂയത .
വൈനതേയസ്വസാസ്തുമ്ബം23 മഹാന്തം സംപ്രസൂയത ..23 ..
തസ്മാത്തുമ്ബാത്തതസ്താനി സഹസ്രാണി ദശൈവ തു .
ഗുണിതാനി വ്യാസ24 ഷഡ്ഭിഃ25 സംഭവന്ത മഹാബലാഃ ..24..
അസമഞ്ജഃ പരിത്യക്തഃ സഗരേണ സുതസ്തതഃ .
അധാർമിക26 ഇതി ജ്ഞാത്വാ അനാചാരേ വ്യവസ്ഥിതഃ27 ..25. .
അംശു[illegible]സ്തസ്യ പുത്രസ്തു ബാല ഏവാതി ധാർമികഃ28 .
തസ്മിൻ29 പ്രീതിം തദാ ചക്രേ സഗരോ രാജസത്തമഃ ..26..
അസമഞ്ജേ പരിത്യക്തേ ഹയമേധേന ദീക്ഷിതഃ .
ഷഷ്ടിം താനി സഹസ്രാണി ഹയസ്യാരക്ഷണേ ദധൗ30 ..27..
തേഷാം ഹയം ചാരയതാമുദ്യുക്താനാം മഹാത്മനാമ് .
അന്തർധാനഗതഃ ശക്ര ആക്ഷിപത്തം ഹയോത്തമമ് ..28..
തേ ലോകാൻ സർവശോ ഗത്വാ അപശ്യന്തോ31 ഹയോത്തമമ് .
പിതരം ദീക്ഷിതം പ്രാപ്യ തം ഹയം സംന്യവേദയന32 ..29..

19 ബ്രൂയോ - ക. ഖ . 20 വിഭാഗഞ്ച - ഖ., വാം (?) . 21 ഷഷ്ടിപുത്രസഹസ്രാണി - ക. ഖ. . 22 അസമഞ്ജസുതം - ക, .. .ഞ്ജസ (?) . 23 സ്തമ്ബം - ഖ., തുമ്ബം (?) . 24 തഥാ - ക., ത്രിധാ - ഖ. . 25 വ്യാസ - ക. ഖ. . 26 ആധർമിക - ക. . 27 അനാചാരവ്യവസ്ഥിതഃ - ക. ഖ. . 28.. ഭിധാർമികഃ - - ക. . 29 തസ്മാത് - ക. . 30 ദദൗ - ക. ഖ. . 31 അപശ്യന്ത -

ക. ഖ. . 32 ഹയം നഷ്ടം ന്യവേദയൻ (?) .

696

സ സംക്രുദ്ധസ്തദാ രാജാ നിർദഹന്നിവ താൻസുതാൻ .

ഉവാച ക്രോധതാമ്രാക്ഷോ നശ്യധ്വം ക്ഷിപ്രമദ്യ വൈ . .8.126.3 0 . .

നാഗന്തവ്യം വിനാ വോദ്യ33 ഹയം ക്രൂരാ വിമാർഗത34 .

സുതൈഃ കിം മമ യുഷ്മാഭിര്യാത സർവേ യമക്ഷയമ് .. 31 . .

സനത്കുമാര ഉവാച

ത ഏവമുക്താ35 വിപ്രേന്ദ്ര ത്രൈലോക്യമഖിലം തദാ .

വിമൃഗ്യ36 ഖാനയാമാസുരിമാം സർവാം വസുന്ധരാമ് . .3 2. .

ദിഗ്ഗ□□□സ്തേ തതോ ദൃഷ്ടവാ ഋ□□□ശ്ച നിയതവ്രതാൻ .

ധാരയന്തോവനിം37 സർവാൻ ദൃഷ്ട്വാ ചാഭിപ്രണമ്യ ച . . 33 ..

കപിലം തേ മുനിം സുപ്തമവൈക്ഷന്ത38 ജലാശയേ .

അദൂരേസ്യ ഹയം ചൈവ ക്രുദ്ധാസ്തേ39 മേനിരേ തദാ . .34..

പ്രേരിതാ ഭാവിതാർഥേന40 കാലേ പക്വാ മുമൂർഷവഃ41 .

പിതൃശാപാദഥോചുസ്തേ കപിലം മുനിസത്തമമ് .. 3 5..

ഏഷ നോ ഹയമുഖ്യസ്യ ഹർതാ സുപ്തോ ദുരാത്മവാൻ .

ഏനമദ്യ വയം സർവേ നയാമ പിതുരന്തികമ് . . 3 6. .

സനത്കുമാര ഉവാച

തതസ്തേ കാലപാശേന ബദ്ധാസ്സർവേ മഹാബലാഃ .

നിയതേർവശഗാശ്ചൈവ42 പദ്ഭിസ്തം സമതാഡയൻ . .37. .

സ തൈരഭ്യർദിതഃ ക്രുദ്ധഃ ശരദാമയുതം തദാ .

നിരുദ്ധം സഹസാ വായുമുത്സസർജ യഥാഹിരാട് . . 38. .

തസ്യ വക്ത്രാദ്വിനിഃസൃത്യ സ വായുർജ്വലനാത്മകഃ43 .

ദദാഹ സാഗരാൻ സർവാൻ ന്യായധർമബഹിഷ്കൃതാൻ . .3 9 .

33 ചാശ്വൈഃ - ഘ. . 34 വിമാർഗതഃ - ക. ഖ. . 35 ഏവമുക്ത്വാ - ക. ഖ. . 36 വിമൃഗ്യ - ക. ഖ., വിമൃഷ്യ (ശ്യ) ഘ. . 37 ദാരയന്തോവനിം - ഘ. . 38.. മവേക്ഷന്ത - ക. . 39 ക്രൂരാസ്തേ - ഖ. . 40 ഭാവിനാർഥേന (?) . 41 മുമൂർഷുവത് - ഖ., - ര്ഥേന കാലമൂർതിനാ - ഘ. 42 നിയതീവശഗാശ്ചൈവ - ക. ഖ. . 43 ര്ജലദാ,.. - ഘ. .

തേഷു ദഗ്ധേഷു സർവേഷു ഋഷയോ നാരദാദയഃ .
സഗരായ യഥാവൃത്തമാചഖ്യു44 രതിദുഷ്കരമ് . .8.126.40 . .
തതസ്സ രാജാ ദുഃഖാർത്തഃ സംസ്തഭ്യാത്മാനമാത്മനാ .
അംശുമന്തം പ്രിയം പൗത്രമാദിദേശ മഹാമനാഃ45 . .41 . .
സഗര ഉവാച
ഇമം രഥം സമാരുഹ്യ ഗച്ഛ തം46 ഹയമുത്തമമ് .
ഇഹാനയ മഹാബാഹോ കാലോ നോ നാത്യഗാദ്യഥാ . .42 ..
സമാചരേഥാസ്തദ്വാക്യ യഥാസാവൃഷിസത്തമഃ .
ക്രോധം ന കുരുതേസ്മാസു47 ത്വയി നഃ സന്തതിർധ്രുവാ . .43 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
സ ഏവമുക്തോ രഥമാസ്ഥിതോ നൃപോ മഹാനുഭാവഃ സുരസിദ്ധപൂജിതഃ .
ജഗാമ വേഗേന48 സുരേന്ദ്രവിക്രമഃ സ യത്ര യോഗീ സഗരാന്തകോ49 ബഭൗ ..44. .
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ സഗരോത്പത്തിർനാമ ഷഡ്വിംശോത്തരശതതമോധ്യായഃ50

127 126

സനത്കുമാര ഉവാച
സ ഗത്വാ തം തദോദ്ദേശം1 മഹാഗജനിഷേവിതമ് .
അപശ്യദ് ഭസ്മഭൂതാംസ്താന്മുനിഞ്ച ജ്വലനപ്രഭമ് . . 1 . .
തതസ്തം സ തദാ വാഗ്ഭിഃ സ്തവയുക്താഭിരന്തികേ .
പ്രണമ്യാക്ഷാമയത്2 സർവം പൂർവൈര്യദ് ദുഷ്കൃതം കൃതമ് . . 2..
കപില ഉവാച
രാജന്നിഹാഹമേകാന്തേ യുക്തസ്തിഷ്ഠാമി വിജ്വരഃ .
തൈരർദിതോസ്മി സഹസാ വായും വക്ത്രാദവാസൃജമ് . .3 . .

44... മാചക്ഷ്യു (ക്ഷു?) - ഖ . 45 മഹാത്മനാ - ക ഖ. . 46 ത്വ - ഘ. . 47 കുര്യാദസ്മാസു (?) . 48 വിപ്രേന്ദ്ര - ഘ. . 89 മുനിരിതി (?), ഭവേത (ഭവത്?) - ഘ. . 50 ശത ഷഡ്വിംശത്യധിക സമാപ്ത - ഘ., ആധ്യായ 176 - ഖ. .

1 സഗതസ്തു തതോ ദേശം - ഘ. . 2 പ്രണമ്യമക്ഷയം - ഘ, മ്യ ക്ഷമവത് (?) - ക. .

ദശവർഷശതാനി സ്മ സംരുദ്ധഃ3 സോനിലോ മയാ .
വിമുക്തഃ സഹസാ സർ???സ്താൻ ദദാഹ പി???സ്തവ4 ..4..
ന ബുദ്ധിപൂർവം തേ ദഗ്ധാ മയാ രാജൻ രുഷാപി വാ .
ഹതാസ്തേ കാലപക്വേന ഫലേനൈവ യഥാ ഖഗാഃ ..5. .
അശ്വോയം മമ പാർശ്വസ്ഥഃ കേനാപി വിദിതാത്മനാ .
ഹൃതസ്തേഷാം വിനാശായ മാ ക്രുധോ5 നീയതാം ഹയഃ . .6 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്യ ത്വനുമതേ വ്യാസ6 അംശുമാൻ സ നരാധിപഃ .
പാനീയമുപചക്രാമ തേഷാം ദാതും മഹാമനാഃ ..7. .
വൈനതേയസ്തമാഹേദം സ്വസ്രീയാണാം മമോദകമ് .
ന ദാതവ്യം മഹാബാഹോ നൈതത്തേഷാം7 ഗമിഷ്യതി . .8..
അംശുമാനുവാച
കഥം മേ8 പിതരസ്തേ വൈ ലോകാൻ ദിവ്യാനവാപ്നുയുഃ .
ഏതദിച്ഛാമി കഥിതം10 ത്വയാ കശ്യപന്ദന11 ..9..
വൈനതേയ ഉവാച
ദേവലോകേ സരിത് പുണ്യാ ഗങ്ഗാനാമാശുഭാപഹാ .
തദമ്ഭോമി12 സ്തവാസ്ഥീനി ബന്ധൂനാമിഹ സർവശഃ . . 8.127.10 ..
സംസ്പൃഷ്ടാനി13 യദാ രാജൻ തദൈതേ14 മോക്ഷമാപ്നുയുഃ15 .
അശുഭാദ്രാജശാർദൂല അന്യഥാ കിം ജലേന തേ ..1 1 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
തതഃ സോശ്വം സമാദായ നിവൃത്തോ വ്യാസ ഭൂപതിഃ .
പിതാമഹായ പ്രദദൗ തമശ്വം സുകൃതാത്മവാൻ ..12. .
സോപി രാജാ തദാ പ്രാപ്യ ഹയമേധം മഹാമനാഃ .
സമുദ്രനാശനേ ബുദ്ധിം ചക്രേ സുതവധാർദിതഃ . . 13 . .

3 നിരുദ്ധഃ - ഘ . 4 സ?ദാ - ക. . 5 ക്രുദ്ധോ - വഃ ഖ. . 6. തേർവ്യാസ - ക. . 7 നൈവം തേഷാം - ക. 8 അധർമേ - ക. . 9 ശ്രോതുമിച്ഛമി - ഖ. . 10 കഥിതും - ക. . 11 കാശ്യപനന്ദന - ക. . 12 തസ്യാമ്ഭോഭി - ക. ഖ. . 13 സംസ്യൃഷ്ടാനി - ഖ. . 14 തദാ തേ - ക., തദേതേ - ഖ. . 15 മോക്ഷമവാപ്നുയുഃ - ക. .

അഥ തം സരിതാം ഭർത്താ പ്രണമ്യാഭിപ്രസാദ്യ ച .
ജഗാമ പുത്രതാം തസ്യ ഇദം ചോവാച തം തദാ . .14..
രാജംസ്ത്വദ്വംശജേനാഹം കർതവ്യഃ കില സുപ്രഭഃ16 .
യഥാപൂരം മഹാബാഹോ പൂർണോ ഗങ്ഗാമ്ഭസാ നൃപ ..15..
മാ ക്രുധ17സ്തവ പുത്രോഹം യശസ്കൃദമിതപ്രഭ18.
രത്നാനി ച പ്രദാസ്യാമി ശമമേഹി19 മമ പ്രഭോ ..16..
ശാന്തഃ ക്രോധസ്തതസ്തസ്യ സമുദ്രം പ്രതി ഭൂപതേഃ .
വിഷ്ണുശ്ചാസ്മൈ തദാ തുഷ്ടഃ20 പ്രദദാവീപ്സിതാൻ വരാൻ ..17..
ഹയമേധശതം സാഗ്രം സ്വർഗേ വാസം തഥാക്ഷയമ് .
വംശസ്യ ചാക്ഷയം നിത്യം യശശ്ചാഗ്ര്യം തഥാക്ഷയമ് ..18..
വയസ്യത്വം തഥാ ചൈവ പരാം ധർമേ21 ച സംസ്ഥിതിമ്22 .
ഏതാന്വരാൻ സ ലബ്ധ്വാ തു ഭുക്ത്വാ രാജ്യമകണ്ടകമ് ..19..
ജഗാമ വനമേവാഥ തപസ്തപ്ത്വാ തതോ ദിവമ് .
തതോംശുമാൻ ബഭൗ രാജാ ധാർമികഃ സത്യസംഗരഃ ..8.127.20 ..
പുത്രം രാജ്യേഭിഷിച്യൈവ ഗങ്ഗാവതരണാശയാ .
തപസ്തപ്ത്വാ ദിവം യാതോ മഹാബലപരാക്രമഃ ..21 ..
തതോ ദിലീപഃ പുത്രോസ്യ മഹാത്മാ ദേവരാഡിവ .
കൃത്വാ രാജ്യം യയൗ വ്യാസ വനമേവ മഹാബലഃ ..22..
തത്ര ഗങ്ഗാർഥമുദ്യുക്തസ്തപസ്തപ്ത്വാ ദിവം23 ഗതഃ .
അനവാപ്യൈവ തം24 കാമമസ്യ പുത്രോഭവത് പുനഃ ..23..
രാജാ ഭഗീരഥോ നാമ ജമ്ബൂദ്വീപപതിഃ ശുഭഃ .
ധാർമികഃ സത്യവാക് ശൂരോ25 ധർമോ വിഗ്രഹവാനിവ . .24..
തസ്യ ജന്മപ്രഭൃത്യേവ26 ഹൃദയേ മുനിസത്തമ .
സ്ഥിതം ഗങ്ഗാവതരണം കഥം കുര്യാമിതി പ്രഭോ27 ..25 ..

16 സലിലൈര്യുതഃ - ഘ. . 17 ക്രുദ്ധ - ക. ഖ . 18. പ്രഭഃ - ക. ഖ. . 19 സമമേഹി - ക. . 20 വിഷ്ണുസ്തുതോഷ വിജ്ഞായ - ഘ . 21 പരന്ധർ - ഖ. . 22 സംസ്ഥിതമ് - ക. . 23 വനം - ക. ഖ. . 24 താം - ക. . 25 സത്യവാഞ്ഛൂരോ - ക. ഖ. . 26 ജന്മപ്രഭൃത്യൈവ -

ഖ. . 27 പ്രഭോഃ - ഖ. .

700

അഥ കാലേന മഹതാ കൃത്വാ സർവക്രിയാം നൃപഃ .

തപസ്തതാപ സുമഹദ്യേനാതുഷ്യജ്ജഗത്പ്രഭുഃ28 . .26. .

ബ്രഹ്മാ സ്വയമഥാഭ്യേത്യ തമുവാച യതവ്രതമ് .

ബ്രൂഹി കിന്തേ പ്രയച്ഛാനി29 വരാൻ വൃണു നരധിപ . .27. .

സനത്കുമാര ഉവാച

തതസ്സ രാജാ30 തം ദൃഷ്ട്വാ31 പ്രണമ്യ ഹൃഷിതാനനഃ .

ഉവാച ധർമസ്യാക്ഷയ്യം സ്വർഗേ വാസം തഥാക്ഷയമ് ..28 ..

വംശസ്യ ചാക്ഷയം32 സമ്യക് പുത്രാണാം ച ശതം വരമ് .

ശൂരാണാം ധാർമികാണാഞ്ച സമരേഷ്വനിവർതിതാമ്33 ..29..

ജയഞ്ച യുദ്ധേ സതതം ലോകേ കീർത്തിം തഥാക്ഷയാമ് .

ഗങ്ഗായാസ്സരിതശ്ചാപി അവതാരമനുത്തമമ് . .8.127.3 0 . .

ഭാഗീരഥീതി ച യഥാ ലോകേ ഖ്യാതതമാ ഭവേത് .

ഏതദിച്ഛാമി ദേവേശ യദി ത്വം മന്യസേ വിഭോ ..3 1 . .

സനത്കുമാര ഉവാച

ഏവമുക്തസ്യ ഭഗവാൻ സർവമേതദശേഷതഃ .

പ്രാദാത്തസ്മൈ സ്വയം സ്രഷ്ടാ34 ഇദം ചോവാച തം നൃപമ് .. 3 2..

ഗങ്ഗാ ത്വം രാജശാർദൂല സ്വർഗാന്നേഷ്യസി ഭൂതലമ് .

താം പതന്തീം ദിവഃ35 കശ്ചിച്ഛക്തോ ധാരയിതും നഹി .

ഋതേ ലോകഗുരോർദേവാത് ത്ര്യമ്ബകാച്ഛൂലപാണിനഃ36 . .3 3 ..

തസ്മാത്ത്വം ദേവദേവേശമാരാധയ യതവ്രതഃ37 .

സ ധാരയിഷ്യതേ വ്യക്തം വരദാനേന തേ വിഭുഃ ..34..

സനത്കുമാര ഉവാച

ഏവമുക്തസ്തു രാജേന്ദ്രോ വായുഭക്ഷോനിമേഷണഃ .

നിരൂച്ഛ്വാസോഭവത്38 തത്ര ഹിമവച്ഛിഖരേ ശുഭേ . . 3 5. .

28 ജഗദ്ഗുരോ (രുഃ) - ഖ. . 29 പ്രയച്ഛാമി - ക. ഖ . 30 ദൃഷ്ട്വാ - ക. ഖ . 31 രാജാ - ക. ഖ . 32 ചാക്ഷതിം - ഖ. . 33 ഷ്വനിവർത ഗാമ് - ക- . 34 സൃഷ്ട്വാ - ക. . 35 ദിവി - ക. . 36?.

ച്ചൂലധാരിണഃ (?) . 37 യതവ്രതമ് - ഖ. യതവ്രതാമ് - ക . 28 ബഭൗ - ക. ഖ .

701

തസ്യ വർഷസഹസ്രേണ തത്പരസ്യ തദാശിഷഃ .
തുതോഷ ഭഗവാന്ദേവഃ കപർദീ നീലലോഹിതഃ . . 3 6. .
വരദോസ്മീതി ചാപ്യുക്ത്വാ ഇത്യുവാച പുനഃ പ്രഭുഃ .
ദിവ്യം ചക്ഷുഃ പ്രയച്ഛാമി പശ്യ മാം രാജസത്തമ . . 37. .
സ തം ദൃഷ്ട്വാ മഹേഷ്വാസം ത്രിദൃഷ്ടിം ദേവമീശ്വരമ്39 .
ഉവാച സരിതം ദേവ ധാരയസ്വ വരം വൃണേ . .3 8. .
ഗങ്ഗാം ത്രിപഥഗാം ദിവ്യാം യദി മേ തുഷ്യസേവ്യയ .
മമ കാമോ മഹാദേവ മൃതാൻ പൂർവപിതാമഹാൻ ..3 9..
സ്വർഗം നയേയം നിരയാത്താരയിത്വാഥ താൻ40 ശുഭാൻ .
തേഷാമർഥേ മഹാദേവ പ്രയാസോയം മയാ കൃതഃ .
പ്രസാദാത്തവ തേ സ്വർഗം ഗച്ഛേയുർഗങ്ഗയാപ്ലുതാഃ ..8.127.40 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ഭഗവാൻ ഗോവൃഷധ്വജഃ .
ഉവാച രാജശാർദൂലം സുതുഷ്ടേനാന്തനാത്മനാ . .41 . .
ദേവദേവ ഉവാച
ഭഗീരഥ തഥാ തത്തേ ഭവിഷ്യതി ന സംശയഃ .
മത്പ്രസാദാച്ച ഗങ്ഗാ തേ ദുഹിതാ സാ ഭവിഷ്യതി . .42. .
ധാരയിഷ്യേ ത്വദർഥേ41 ച താം പതന്തീം ത്രിവിഷ്ടപാത്42 .
വിസ്മാപനായ ലോകാനാം ഹിതാർഥഞ്ച നൃപോത്തമ ..43 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ഗങ്ഗാ സാ സരിതാം വരാ .
ഉവാച കോ ധാരയിതാ മമ വേഗം സുരോത്തമഃ . .44 . .
അഹം തം സഹസൈവാദ്യ ഗൃഹീത്വാശു സുദുഃസഹാ .
ഗമിഷ്യാമി ന സന്ദേഹ പാതാലം സുദുരാസദമ് . .45..

39 താം വരമ് ക. ഖ. . 40... ക്ഷയം ക. . 41 തദർഥേ ക . 42 ത്രിപിഷ്ടപാത് ക.

സ്വയംഭൂര്യദ്യസൗ43 ബ്രഹ്മാ ശക്രോ വാപി44 സുരേശ്വരഃ .

വിഷ്ണുർവാപ്യദിതേഃ പുത്രോ നയാമ്യേവ ന സംശയഃ . .46 . .

അദ്യ പശ്യന്തു മേ ലോകാ45 മഹദ്വേഗം ദുരാസദമ് .

പതന്ത്യാ ഭുവി ദുർധർഷമേവം സാ സരിദബ്രവീത് . .47. .

സനത്കുമാര ഉവാച

തസ്യാസ്തദ്വചനം ശ്രുത്വാ സാവലേപം46 ച ശംകരഃ .

ചകാര നിഗ്രഹീതും താം സംകല്പം സരിതാം വരാമ് ..48..

തസ്യ സംകല്പമാത്രേണ ദേവാൻ വൈ ജ്വര ആവിശത് .

മമ്ലുർമാല്യാനി സർവേഷാമുത്പാതാശ്ചൈവ ജജ്ഞിരേ ..49. .

വിപര്യയോഭൂല്ലോകാനാം47 വിമാനാനി ച പേതിരേ .

അസുരാശ്ച ബലോന്മത്താ ദൃശ്യന്തേതിമഹാബലാഃ .

ആഹ്വയന്തോ48 ദിതേഃ പുത്രാൻ ജ്വലനാദിത്യവർചസഃ . .8.127.50 ..

സനത്കുമാര ഉവാച

വൈകൃതം തദഥാലക്ഷ്യ ദേവാ ഊചുഃ ശതക്രതുമ് .

വിപര്യയോയം നാകസ്മാച്ഛീഘ്രം വിജ്ഞായതാം പ്രഭോ ..51 . .

സമോഹശ്ചാഭവത്തസ്യ ദേവസ്യ ഋഷിഭിഃ സഹ .

തസ്മിൻ കാലേ സമാഗമ്യ ബ്രഹ്മാ താനവബോധയത് . .52..

ബ്രഹ്മോവാച

മാ വിഷണ്ണാവതിഷ്ഠധ്വം യൂയം സർവേ ദിവൗകസഃ .

യദ് ബ്രബീമി നിബോധധ്വം കാലോ മാ വോ49തിഗാദയമ് . .53 ..

ഏഷ ദേവോ മഹേഷ്വാസഃ കപർദീ മേഘവാഹനഃ .

ഗങ്ഗാം നാശയിതും ബുദ്ധിമകരോദ്ഭീമവിക്രമഃ . .54. .

തേനൈവം മനസാ ദേവാശ്ചിന്തിതേ ലോകനാശനേ .

വിപര്യയോ യഥാ ന സ്യാത് തഥാ കുരുത മാ ചിരമ് .. 55. .

43 സ്വയംഭുര്യദസൗ - ക. . 44 പ്യനു (ത്ര?) ക. . 45 ലോകോ - ക. . 46 അവലേപം - ക. ഖ. . 47 വിപര്യയശ്ച ലോകാനാം - ക. ഖ. . 48 ആഹ്വയന്തേ - ഖ . 49 മാദ്യ .. - ക. ഖ .

മയാ സഹ ഇതോ ഗത്വാ ഋഷിഭിഃ സഹ സംഗതാഃ .
ആപദ്ഭാവേന ദേവേശം ശരണം യാത50 ശങ്കരമ് ..56..
സനത്കുമാര ഉവാച
തേ സഹൈവ തദാ ദേവാ ബ്രഹ്മണാ പദ്മയോനിനാ .
ജഗ്മുർഹിമവതഃ കൂടം സർവരത്നവിഭൂഷിതമ് ..57. .
നാമ്നാ ഹിരണ്മയം നാമ യത്ര ഹൈരണ്വതീ നദീ .
അപശ്യന്ത ച തം ദേവാസ്തപോഭക്ത്യാ സുരേശ്വരമ് ..58..
സനത്കുമാര ഉവാച
തേ തം ക്രുദ്ധമിവാലക്ഷ്യ യുഗാന്താനലസപ്രഭമ് .
ദുർനിരീക്ഷ്യം തദാ വ്യാസ ദേവീം ശരണമാഗതാഃ51 ..59. .
ദേവാ ഊചുഃ
സദേവതാനാം ലോകാനാം ജനന്യസി വിഭാവരി .
അതോസി ഭസ്ത്രാ രുദ്രാണി യച്ഛ നോഭയദം പദമ് ..8.127.60..
ശരണാഗതാ വയം മാതഃ പുത്രാസ്തവ വയം ശുഭേ .
രക്ഷ നോ ദേവദേവേശേ ഏതദിച്ഛാമഹേ വയമ് . .61 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
തേഷാം തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ഭീതാനാം ശരണൈഷിണാമ് .
ദേവാനാമഭയം ദേവീ ദദൗ വരമനുത്തമമ് .. 62..
തതസ്തം ദേവദേവേശം ഭഗവന്തം പിനാകിനമ് .
പ്രണമ്യ ശിരസോവാച ഭീതവത്സാചലാത്മജാ ..63..
സനത്കുമാര ഉവാച
താം ഭീതാം പ്രണതാം ദേവഃ പാദയോർഗതമൂർധജാമ്52 .
ഉത്ഥാപയാമാസ തദാ പാണിനാബ്ജദലത്വിഷാ53 ..64..
ഉവാച ച തദാ സാധ്വീം ഭീതാസി ഹിമവത്സുതേ .
കിമർഥം കിഞ്ച തേ സുഭ്രു54 ഭയം ബ്രൂഹി ശുഭാനനേ ..65 ..

51... മാഗതാമ് - ക. . 52 ര്ഗജത - ക. . 53... ബ്ജതലത്വിഷാ - ക. .

സനത്കുമാര ഉവാച

ഉവാച തം തദാ വ്യാസ ഭീതവത് ഹിമവത്സുതാ .
ദൃഢം ഭീതാസ്മി തേ ദേവ രൂപം ദൃഷ്ട്വാതിഭാസ്വരമ് ..66 ..
സംവർത്തകാനലപ്രഖ്യം ദുർനിരീക്ഷ്യം സുരൈരപി .
ലോകാ വിഷണ്ണാ ദേവേശ ദേവാശ്ച ഋഷിഭിസ്സഹ ..67..
ഉപാസതേ55 ഭീതഭീതാഃ സർവ ഏതേ സുരേശ്വരാഃ .
ഭീതാഹം തേ മഹാദേവ മത്തോധികമിമേ സുരാഃ . .68..
മാം ചൈവ ശരണം പ്രാപ്താസ്തേഷാം ത്വമഭയം ദിശ .
ത്വം കർതാ സർവലോകാനാം ദേവാനാമൃഷിഭിസ്സഹ .
മാ വിനാശയ താൻ കൃത്വാ യാചേ ത്വാം ശിരസാ നതാ ..69..
സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്യാസ്തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ദേവാന്ദൃഷ്ട്വാ ച യജ്ഞഹാ .
ഉവാച ന ഭയം വോസ്തി മത്തസ്ത്രിദശസത്തമാഃ ..8.127.70 ..
ഇയന്തു സ്ത്രീസ്വഭാവേന56 ഹിമവത്തനയേ സരിത് .
മയി ദുഷ്ടം മനഃ കൃത്വാ പതിഷ്യതി മമോപരി ..71 ..
താമഹം സന്നിരോത്സ്യാമി പതന്തീം സരിതം ദിവഃ .
യൂയമപ്യാലയാൻ സ്വാൻസ്വാൻ വിശ്രബ്ധാ57 വ്രജതാനഘാഃ ..72. .
സനത്കുമാര ഉവാച
തതസ്തേ തദ്വചഃ58 ശ്രുത്വാ പ്രണതാ വിബുധോത്തമാഃ .
ഊചുഃ പ്രാഞ്ജലയോ ഭൂത്വാ വാചാ തേ ലജ്ജമാനയാ ..73..
ദേവാ ഊചുഃ
ഏഷാ ലോകഹിതാർഥായ ത്വയാ സൃഷ്ടാ സരിദ്വരാ .
ചപലാഃ സരിതശ്ചൈവ സ്ത്രീസ്വഭാവശ്ച59 താദൃശഃ ..74..
സൈഷാ തേന സ്വഭാവേന അസ്മാകം ചാഭിസംശ്രയാത്60 .
ഗർവം മഹാന്തമാസ്ഥായ61 കഥതേ ഹ്യകുതോഭയാ ..75..

55 ഉപാസന്തേ - ക. ഖ. . 56 സ്ത്രീസഭാവേന - ക. . 57 വിശ്രബ്ധം - ഖ. . 58 തതസ്തദ്വചനം - ഖ. . 59 സ്ത്രീസ്വഭാവാച്ച - ക. . 60 ചാപി സംശ്രയാത് - ഖ. . 61 സുമഹദാസ്ഥായ - ക. ഖ. .

ഗർവോയം ച യതസ്തസ്യാ62 യേന സാ63 കത്ഥതേ64 നദീ .
തന്നഃ ശൃണുഷ്വ ദേവേശ മാ ക്രുധോ65 ഭീമവിക്രമ66 ..76..
കാര്യാർഥം പ്രാർഥ്യമാനോ ഹി സർവോ ഭവതി ഗർവിതഃ .
ലോകേ തനുരപി സ്വാമിൻ കിമുതേയം സരിദ്വരാ . .77. .
സൈഷാ സരിന്മഹാദേവ ധാരണായേപ്സിതാ ത്വയാ .
സർവശ്രേഷ്ഠേന ദേവേന ഗർവിതാ കത്ഥതേ67 തതഃ68 . .78. .
ത്വയാ ദൈവതനാഥേന ധാരിതേയം സരിദ്വരാ .
പുണ്യാ ഭവിത്രീ ലോകേസ്മിൻ സർവകില്വിഷനാശനീ..79. .
യഃ കശ്ചിത് പാതിനീമേനാം69 സരിതം ദേവതാധിപ .
ശക്തോ ധാരയിതും ദേവോ ന തു ശ്രേയോ70 ഭവേത്തതഃ ..8.127.8 0 . .
തസ്മാത്ത്വം യാചിതോ ദേവൈ രാജ്ഞാ ചാനേന കാലഹൻ .
ധാരയസ്വ71 നദീമേനാം72 ശിവോ73 ഭൂത്വാ സുരോത്തമ74 ..8 1 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
ഏവം സ ഭഗവാൻ ദേവൈ75സ്തഥ്യം ബഹ്വവിരോധി ച76 .
ഉക്തഃ സമ്പ്രഹ്മകൈർദേവഃ സനാരായണലോകപൈഃ77 ..8 2..
രാജ്ഞോ വരപ്രദാനം ച തദവേക്ഷ്യ പുനഃ പുനഃ78 .
ഉവാച ദേവാന്ദേവേശ79 ഇദം ഗമ്ഭീരശബ്ദവത് . .83 ..
ഏതം80 രാജാനമുദ്ദിശ്യ ക്ഷുധാപര്യാകുലേന്ദ്രിയമ് .
ഭവതാം ചൈവ മാന്യാനാം വചനാദ്ദേവസത്തമാഃ . .84..
ന നാശയിഷ്യേ സരിതമിദം തു ശൃണുതാനഘാഃ .
യദ് ബ്രവീമി മഹാസത്വാ ഗർവസ്യാസ്യ വിനാശനമ് ..85..
പർവതേന്ദ്രോസ്യ ഗർവസ്യ വിഘാതോ ഭവിതാ മഹാൻ .
അനു81 ജഹ്നുശ്ച ധർമാത്മാ ഗർവം നാശയിതാ പുനഃ ..86 . .

62 ചൈവ യത്തസ്യാ - ഘ. . 63 വാ (?) . 64 കത്ഥ്യസേ - ഖ., ഗർവിതാ - ഘ. . 65 ക്രുദ്ധോ - ക. ഖ. . 66.. വിക്രമഃ - ക. ഖ . 67 കത്ഥ്യതേ - ഖ. . 68 തവ - ക, യതഃ (?) . 69 പതിനീമേനാം - ക., പതിതാമേനാം - സ്വ. . 70 ശ്രേയ - ക., ശ്രേഷ്ഠാ - ഖ. . 71 താം ധാരയ - ഘ. . 72 നദീമേകാം - ഖ. . 73 വിവോ - ക . 74 സരിത്തമാമ് - ഘ., സരിത്തമഃ - ക. . 75 ദേവ - ഘ. . 76 പക്ഷ്യവിരോധി - ക. , ച മുനിബോധിതഃ - ഘ. . 77 ദേവൈഃ - ഘ., നാരായണസലോകപൈഃ - ക . 78 ...ന്തു യദുക്തവാൻ - ഘ. . 89 ദേവദേവശ -

ഘ. . 80 ഏവം - ഖ. . 81 അഥ - ഖ .

മച്ഛാപോപഹതാ ചേയം ദുരാചാരാ മഹാനദീ .
പതിം മാനുഷമാസാദ്യ പുത്രാൻ സപ്ത നിഹംസ്യതി ..87..
സനത്കുമാര ഉവാച
ഏവമുക്ത്വാ തതഃ ശർവോ ദേവാൻ ദൈവതസത്തമഃ82 .
ഉവാച ബ്രൂത കിം വോന്യദ് ദദാന്യദ്യ യഥേപ്സിതമ്83 ..88..
ദേവാ ഊചുഃ
ഭഗവൻ സ്ഥാനമിച്ഛാമോ84 ദേവസ്യ85 സുമഹർദ്ധിമത് .
സമന്തപഞ്ചകം ക്ഷേത്രം സദാവിരഹിതം ത്വയാ ..89..
ഭസ്ത്രേത്യുക്താ86 യദസ്മാഭിഹിമവത്തനയാവ്യയാ .
പദം ചാഭയമിച്ഛന്തി തസ്മാദ്87 ഭസ്ത്രാപദം സ്മൃതമ് ..8.127.90..
യോത്രാഗച്ഛേന്നിയമവാനർചയേദ് വൃഷഭധ്വജമ് .
സോശ്വമേധഫലം പ്രാപ്യ രുദ്രലോകമവാപ്നുയാത് ..91..
അഹോരാത്രോപവാസേന ചരും യശ്ച നിവേദയേത് .
സ നന്ദീശ്വരതുല്യസ്തേ ഭവിതാ ദേവസത്തമ ..92..
പ്രാണാൻ യശ്ചാത്ര ദേവേശ ത്യജേത് സനിയമോ നരഃ .
അഥവാനിയമാദ്ദേവ യദൃച്ഛാമരണേന തു ..93 ..
സോപി ഭൂത്വാ ഗണൈസ്തുല്യഃ88 സ്ഥാസ്യത്യാഭൂത89 സംപ്ലവമ് .
യുക്തോ ദിവ്യേന വപുഷാ തവാനുചരതാം ഗതഃ ..94..
നമോ90 ഭസ്ത്രേശ്വരായേതി യശ്ച കൃത്വാ സദാ ശുചിഃ91 .
ഉത്തിഷ്ഠേദ്വാ സ്വപേദ്വാപി ശക്രലോകേ സ മോദതേ ..95..
ഇദം92 മഹദ് ദിവ്യമനന്തലാഭം പഠേത് സദാ യോ ദ്വിജദേവസംസദി93 .
മഹാനുഭാവോ ഗണപോ മഹാജവോ ഭവേത് സ ദിവ്യസ്തവ ദേവ സംശ്രയാത് ..96..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ ഗങ്ഗാവതാരേ94 സപ്തവിംശോത്തരശതതമോധ്യായഃ

127

82 ദേവതസത്തമഃ - ക. . 83 ദാതാ - ക.,.. ന്യദ്യ ദാതാന്യന്മവസേ - ഖ, .. ദദാമി വരമീപ്സിതമ് - ഘ. . 84 മിച്ഛാമ - ക. ഖ. . 85 ദേവശ്ച - ക. . 86. ത്യുക്ത്വാ - ക. ഖ. . 87 ചാഭയമിച്ഛദ്ഭിസ്തസ്മാദ് - ഘ. . 88 തുല്യോ ഗണൈർഭൂത്വാ - ക. ഖ, ഘ. . 89...

ത്യാഹൂത - ക. . 90 ഭൂയോ - ക. . 91 ശുചിം - ഖ. . 92 ഇമം - ക . 93 ദ്വിജവൈദ്യസംസദി - ക. . 94 ഗങ്ഗാവതാരേ - ഖ. . 95 അധ്യായഃ 177 - ഖ., അ. 127 - ഘ. .

707

128

സനത്കുമാര ഉവാച

തസ്മിൻ സബ്രഹ്മകാ ദേവാഃ സ്ഥാണോഃ സ്ഥാനേ മനോരമേ .

ലിങ്ഗം സംസ്ഥാപ്യ തീർഥാനി സർവേ ചക്രുഃ പൃഥക് പൃഥക് ..1..

. .. .

- - - ദിത്യതീർഥഞ്ച വിഖ്യാതം ചാശ്വമേധികമ് . .2..

രുദ്രതീർഥം സ്ഥാണുതീർഥം ബ്രഹ്മണസ്തീർഥമേവ ച .

ഇന്ദ്രതീർഥം വസൂനാഞ്ച അശ്വിനോ1രപരം സ്മൃതമ് ..3..

യമസ്യ ചാപരം തീർഥം വായോസ്തീർഥമഥാപരമ് .

വിഷ്ണോശ്ചാപ്യപരം തീർഥം വിഖ്യാതം സുരപൂജിതമ് ..4..

സ്നാത ഏതേഷു വിപ്രർഷേ ചരും കൃത്വാ നിവേദ്യ ച .

ഏഷു സ്ഥാനേഷു ദിവ്യേഷു ചരതേ ഹ്യകുതോഭയഃ ..5..

അദ്യാപി തത്ര ബ്രഹ്മർഷേ ശ്രൂയതേ മധുരഃ സ്വനഃ .

മേഖലാവലയോന്മിശ്രോ2 വംശവീണാരവോത്കടഃ ..6. .

ഗായന്തീനാം വരാങ്ഗീനാം നൃത്യന്തീനാം തഥൈവ ച .

നിത്യമപ്സരസാം വ്യാസ സ്തുവന്തീനാം ത്രിലോചനമ് ..7..

സനത്കുമാര ഉവാച

തതസ്തേ സഹിതാ ദേവാ3 ബ്രഹ്മണാ ദേവസത്തമമ്4 .

ഊചുഃ പശ്യേമ5 ഭഗവന്നസ്യാ ധാരണമുത്തമമ്6 ..8..

ദേവദേവ ഉവാച

യഥേഷ്ടം ശ്വഃ പ്രഭാതേ മാം പശ്യധ്വം വിബുധേശ്വരാഃ .

ധാരയന്തം ത്രിപഥഗാം നദീം സ്വഗുണഗർവിതാമ് ..9..

തേ തഥോക്താഃ7 പ്രണമ്യേശം ജഗ്മുർഗങ്ഗാന്തികം തദാ .

ഉവാച താം തതോ ബ്രഹ്മാ ദേവീം ലോകസുഖാവഹാമ് .. 8.128.10 ..

1 അശ്വിനൗ - ഖ . 2 മലയോർമിശ്രോ - ഖ. . 3 സഹ ദേവേന - ക. ഖ. . 4 ദേവസത്തമാഃ - ക, ഖ . 5 കല്യേ സമഭവത് - ക.,. ദന്ത്യേ (ന്യേ) - ഖ. . 6 തവ യോഗോ

(യോഗം) മഹേശ്വര - ക ഖ., ന്നദ്യാ (?) . 7 തഥോക്ത്വാ (?) . 8 തദാ - ക. .

മാ ഗർവ ത്വം9 കൃഥാ ഗങ്ഗേ മാ വിനാശമവാപ്നുഹി10 .
ഋജുഭാവം സമാസ്ഥായ പഥേഥാസ്ത്വം സരിദ്വരേ . . 11 . .
സ്തുവതീ ത്ര്യമ്ബകം സോമം ഭക്ത്യാ പരമയാ യുതാ .
തവാകൂതം വിദിത്വാസൗ വിനാശായോദ്യതഃ11 പ്രഭുഃ . . 12 . .
കൃച്ഛ്രേണ തോഷിതഃ ശമ്ഭുസ്തവൈവ12 ഹിതകാമ്യയാ .
മാപരാധം കൃഥാ ഭൂയോ ലോകാനാം ഹിതകാമ്യയാ .. 13 . .
നാശാത്തവ സരിച്ഛ്രേഷ്ഠേ ധ്രുവം ലോകക്ഷയോ ഭവേത് .
ഏവം തേ താം13 സമാധായ ദേവാഃ സമ്ബ്രഹ്മകാസ്തദാ . . 14. .
ദ്വിതീയേഹനി ലോകേശാഃ സമാജഗ്മുർദിദൃക്ഷവഃ .
ഹിമവച്ഛിഖരം ദിവ്യം നാമ്നാ വജ്രോപലം14 മഹത് . .1 5..
ബ്രഹ്മാ വിഷ്ണുരഥാനന്തോ നരാ15 ഋഷയ ഏവ ച .
ആദിത്യാ വസവോ രുദ്രാ അശ്വിനൗ സമരുദ്ഗണാഃ ..1 6..
സാധ്യാ ദേവാസ്സപിതരോ യക്ഷരാക്ഷസപന്നഗാഃ16 .
പിശാചാശ്ചാസുരാശ്ചൈവ ശൃങ്ഗിണഃ പൃശ്നയസ്തഥാ .. 18 ..
ഋഷിരത്രിർവസിഷ്ഠശ്ച മരീചിഃ പുലഹസ്തഥാ .
പുലസ്ത്യശ്ചാങ്ഗിരാശ്ചൈവ ഭൃഗുഃ കശ്യപ ഏവ ച . . 1 9. .
ഔശിജോ18 വാമദേവശ്ച ഗൗതമശ്ച മഹതപാഃ .
ച്യവനോഥ ഭരദ്വാജ ഇന്ദ്രപ്രമതിരേവ ച . .8.128.2 0 . .
രൈഭ്യശ്ച ജമദഗ്നിശ്ച കുണിബാഹുശ്ച19 വീര്യവാൻ .
അഥർവാ ശ്വേതകേതുശ്ച ദത്താത്രേയശ്ച വിശ്രുതഃ . . 21 . .
രുചിർധർമശ്ച ദക്ഷശ്ച സാവർണീ മുനയശ്ച യേ20 .
അഗ്നിശ്ച വേദബാഹുശ്ച ശങ്ഖപാന്നാമതശ്ച യഃ . .22..
അമ്ബരീ�����ശ്ച വിഖ്യാതഃ കേതുമാനപി ചാപരഃ .
ഏതേ ചാന്യേ ച ബഹവ21 ഋഷയോ ദേവതാസ്തഥാ . . 23 . .

9 തം - ഖ. . 10.. മവാപ്സ്യസി - ഖ. . 11 വിനാശായോദ്യതേ - ഖ. . 12 സ്തഥൈവ - ഖ . 13 തേഷാം - ഖ . 14 വജ്രോപമം - ഖ., ഭസ്ത്രാപദം (?) . 15 നരോ - ഖ. . 16 യഥാ

രാക്ഷസന്നഗാഃ - ഖ. . 17 ശൃങ്ഗിത.. - ഖ. . ശൃങ്ഗിണോ ദംഷ്ട്രിണസ്തഥാ - ഘ . 18 കൗശികോ - ഘ . 1 9 ദാനബാഹുശ്ച - ഘ.,... വാഹശ്ച (?) . 20 സാവർണാഃ സാധവശ്ച - ഘ. . 21 ബഹവോ - ഖ .

വിമാനാനി ച സർവാണി ഗന്ധർവാപ്സരസാം ഗണാഃ22 .
ജമ്ഭകാ ഋതവശ്ചൈവ നികായാശ്ചൈവ സർവശഃ . .24. .
തത്രാജഗ്മുർമുദാ യുക്താഃ സർവേ പരമവർചസഃ .
തേഷാം ഗഗനസംസ്ഥാനാം ദേവാനാം പ്രേക്ഷതാം തദാ . .25 . .
മേരുമന്ദരസംകാശേ23 തസ്മിഞ്ഛിഖരസത്തമേ24 .
ഉമാസഹായോ ദേവേശഃ സഹസൈവാന്വദൃശ്യത . .26. .
തഡിജ്ജ്വലനപിങ്ഗേന ജടാഭാരേണ രാജതാ .
ഊർധ്വസ്ഥിതേന മഹതാ ഭഗീരഥമുവാച സഃ25 . .27..
ദേവദേവ ഉവാച
ഭഗീരഥ ക്വ സാ ഗങ്ഗാ പിതൄണാം തവ താരണീ26 .
സമാഹ്വയ27 മഹാബാഹോ ധാരയിഷ്യേ ന സംശയഃ . .28. .
സനത്കുമാര ഉവാച
തതഃ സ രാജശാർദൂലഃ സ്മൃത്വാ തദ് ബ്രഹ്മണോ വചഃ .
സസ്മാര സരിതം വ്യാസ ശിരസാ പ്രാഞ്ജലിർനതഃ .. 29. .
സാ തേന മനസാഹൂതാ സ്വർലോകനിലയാ നദീ .
ക്ഷണേനാഭ്യായയൗ ദേവീ ഭുവർലോകം28 ശുഭാവഹാ29 ..8.128.3 0 . .
തം ലോകം സാ30 സമാസാദ്യ മനോനിലജവാ നദീ .
അലംചക്രേ മഹാവേഗാ സർവം ശുഭശതാരണിഃ31 . .3 1 ..
തതഃ സാ തിര്യഗാഗമ്യ ആകാശസ്ഥാ മഹാനദീ .
ആകാശഗങ്ഗാ സംജജ്ഞേ നാമ്നാ ഓഘവതീതി വൈ ..3 2 ..
ആകാശഗങ്ഗാ സാ ഭൂയോ മഹാവേഗാ മഹാനദീ .
ശിവമസ്തു മമേത്യേവം32 പാപാതാർധപഥാത്തു സാ33 .
ശിവഗങ്ഗാ തതഃ പ്രോക്താ നാമ്നാ ശിവതരാ34 ഹി സാ ..33 ..

22 തഥാ - ഘ. . 23 സകാശാഃ - ഖ . 25 ശിഖരി സത്തമേ (?) . 25 ഹ (?) . 26 താരണാത്

(ണീം) - ഖ . 27 താമാഹ്വയ - ങ്ഖ. . 28 ഭുവം ലോകം - ഖ . 29 സുഖാവഹാ - ഖ. . 30 ച - ഖ . 31 ഥ നോരണിഃ - ഖ. . 32 ശിവം മേസ്തു ശിവോ ദേവ - ങ്ഖ. . 33 ധർമ്യസ്തു സാ - ഖ., പാതാലഗമനോ യഥാ - ങ്ഖ. . 34 ശിവകരാ - ങ്ഖ. .

710

കുർവതീ വിപുലം ശബ്ദം നദീ വജ്രാശനിസ്വനമ്35 .
യതോ ദേവൈഃ സമം ദൃഷ്ടാ36 ദേവഗങ്ഗാ തതഃ സ്മൃതാ . .34..
താം ദൃഷ്ട്വാ മുനയഃ സർവേ ദേവലോകാശ്ച സർവശഃ .
ജേപുസ്തേ37 സഹസാ ശാന്തിം സംപ്രഹൃഷ്ടതനൂരുഹാ . .3 5..
തേഷാം സാ ജപതാം വ്യാസ നദീ ലോകസുഖാവഹാ .
സ്തുവംതീ ഭീതഭീതേവ ത്രിധാ ഭൂത്വാപതദ് ഭുവി38 . .3 6..
താം പതന്തീം മഹാദേവസ്ത്രിഭിർവേഗൈർമഹാജവാമ് .
ജടാഭാരേണ ജഗ്രാഹ ദേവാനാമേവ സന്നിധൗ39 ..37..
തം40 ജടാഭാരമാസാദ്യ സാ ത്രിസ്രോതാ നിരുല്വണാ41 .
ന തസ്യാന്തം42 സമാസേദേ നിരുദ്ധാ യോഗമായയാ43 . . 38. .
യസ്മാത്സാ ഭീതഭീതാ തു സ്തുവംതീ44 പതിതാ തദാ .
തസ്മാത്സാ ഭീതഗങ്ഗേതി സ്തോത്രഗങ്ഗേതി ചോച്യതേ ..3 9 ..
ത്രിഭിർവേഗൈശ്ച പതിതാ യസ്മാത്സാ സരിദുത്തമാ .
ത്രിസ്രോതേതി തതഃ സാ വൈ പ്രോച്യതേ ബ്രഹ്മവാദിഭിഃ45 ..8.128.40 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
സാ തു തസ്മിന്നിപതിതാ ധൃതാ ദേവേന മായയാ .
ജടാരന്ധ്രം46 വിചിന്വാനാ ഉവാസ ബഹുലാഃ സമാഃ . .41 . .
പൂർണം സഹസ്രം വർഷാണാം47 സംസ്ഥിതാം താം48 ജടാഗൃഹേ .
ദേവാസ്താം ദദൃശു49സ്സർവേ കോടരാന്തർഗതാമിവ . .42 . .
തതസ്തേ സഹസാ ദേവാഃ പ്രണിപത്യ വൃഷധ്വജമ് .
ഊചുർവിമനസോ വ്യാസ സരിതം മാ വിനാശയ50 . .43 ..

35 ... ശനിപ്രഭമ് - ങ്ഖ. . 36 ദൃഷ്ട്വാ - ങ്ഖ . 37 ജഗ്മുസ്തേ (?) . 38 സ്തുവതാ ഭീതഭീതേതി ത്രിധാഭൂതാപതദ്ദിവഃ - ങ്ഖ. . 39 പശ്യതാം - ങ്ഖ. . 40 താ - ഖ. . 41 തിസ്രോസ്രോതാ - ഖ., ത്രിഭിഃ സ്രോതോഭിരുല്വണൈഃ - ങ്ഖ. . 42 ച സാ തം (ന്തം?) -

ഘ . 43 ലോകബന്ധുനാ - ഘ. . 44 സ്തുവതാ (തീ?, - ഖ . 45 ബ്രഹ്മചാരിഭിഃ - ഖ. . 46 തത്ര രന്ധ്രം (?) . 47.. വർഷസഹസ്രം തു - ഘ. . 48 താം മ (താം) - ഖ. . 49 ദേവാ നാ (ന?) ദദൃശുഃ - ഖ., തേ ദേവാഃ - ഘ . 50 വ്യനാശയ - ക. ഖ, യഃ - ഖ .

711

സനത്കുമാര ഉവാച തേഷാം തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ദൃഷ്ടവാ രാജാനമേവ ച .

വിദുധാവ ജടാഭാരം51 ദേവദേവോ ദയാമയ ..44..

വിധുന്വതോ ജടാഭാരം പേതുർവൈ തത്ര ബിന്ദവഃ .

തേ മുക്താഫലസംകാശാഃ പൂർണചന്ദ്രാംശുനിർമലാഃ52 ..45. .

ചക്രുർബിന്ദുസരോ ദിവ്യം സാഗരാകാരവർചസമ്53 .

തസ്മാച്ഛ്രോതാംസി54 സപ്തൈവ നിഃസൃതാനി മഹാന്തി ച ..46..

നലിനീ ഹ്ലാദിനീ55 ചൈവ പ്ലാവനീ56 ചൈവ പൂർവഗാ .

സീതാ ചക്ഷുശ്ച സിന്ധുശ്ച തിസ്രസ്താ വൈ പ്രതീചിഗാഃ57 ..47..

മധ്യമം58 ത്വന്വഗാത്ച്ര്രോതോ രാജാ യേന ഭഗീരഥഃ .

ഭാഗീരഥീതി സാ ഗങ്ഗാ പ്രോച്യതേ ബ്രഹ്മവാദിഭിഃ ..48..

ദാരയന്തീ59 ജഗാമാഥ ഹിമവന്തം സരിദ്വരാ .

നിരുദ്ധാ ഹിമവത്പാദേ രത്നശൃംഗേ ശിലോച്ചയേ ..49..

താം നിരുദ്ധാം തതോ വീക്ഷ്യ വിഷണ്ണവദനസ്തദാ60 .

രാജാ ഭഗീരഥോ വ്യാസ ബ്രഹ്മാണം മനസാസ്മരത് ..8.128.50 ..

തതസ്സ ഭഗവാൻ ബ്രഹ്മാ സുപ്രതീകം മഹാഗജമ് .

ഉവാച ദന്തവജ്രാഭ്യാം61 ദാരയൈനം ശിലോച്ചയമ് . .51 ..

സ യത്ര ഗിരിരാഡ് ഭിന്നഃ സുപ്രതീകേന ഹസ്തിനാ .

ഗങ്ഗാദ്വാരം തു തത്62 പ്രോക്തം സുപുണ്യം ചൈവ തത് സ്മൃതമ്63 . .52..

ഗജശ്ചാഭിമുഖോ യാവന്നാതിഷ്ഠത മഹായശാഃ .

സ്രോതസാ താവദധ്വാനമൂഢോ ദ്വാദശയോജനമ് ..53 ..

സനത്കുമാര ഉവാച

ഏതത് പുണ്യതമം വ്യാസ ഗങ്ഗാവതരണം സ്മൃതമ് .

സ്ഥാനം ഭസ്ത്രാപദം നാമ മയാ യത് പരികീർതിതമ് ..54. .

51 വിത്രു (ദു) ധാവ - ക., വിധുന്വതോ ജടാഭാരം - ഘ, . 52 ശീതലാഃ - ഖ. . 53

വർചസാ - ക. ഖ. . 54 തസ്യ സ്രോതാംസി - ഖ. . 55 ഹ്ലാദനീ - ക., ഹ്രദിനീ - ഖ . 56 മാലിനീ - ഘ. . 57 പ്രതീച്യഗാഃ - ക. ഖ. . 58 മധ്യഗം - ക., തടഗാ - ഘ. . 59 ജഗ്മുഷീ സാ (?), ജിഗമീഷുർ (?) . 60.. സ്തഥാ - ഖ. . 61 വജ്രഹസ്താഭ്യാം - ഘ. . 62 യത് - ഖ. . 63 ദൈവതം സ്തുതമ് - ഘ. .

712

യ ഇദം64 ശൃണുയാന്മർത്യഃ സദാ പർവസു പർവസു .

സ ദേവലോകം സംപ്രാപ്യ ദേവൈഃ സഹ ചരിഷ്യതി . .55. .

ഇദം മഹത്പാപവിമോചനം65 ശുഭം വിമാനയാനാപ്സരസാം വിലമ്ഭനമ്66 .

ശൃണോതി യോ നിത്യമദീനമാനസഃ സ യാതി ലോകാന്വിദിതാന്ദിവൗകസാമ് ..56 ..

ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ ഗങ്ഗാവതരണേ അഷ്ടാവിംശോത്തരശതതമോധ്യായഃ

129 128

സനത്കുമാര ഉവാച

അതഃ പരം പ്രവക്ഷ്യാമി ഹാലാഹലമശേഷതഃ .

സംഗ്രാമം ദിതിപുത്രാണാം ദേവാനാം ച ഭയാവഹമ് .. 1 ..

ഹാലാഹല ഇതി ഖ്യാതോ ഗണോ വിക്രാന്തപൗരുഷഃ .

അസുരാണാം ബഭൗ വ്യാസ ദാരുണോ ബ്രഹ്മകണ്ടകഃ . .2. .

ഗതേഷു1 ദനുപുത്രേഷു സ ഗണഃ2 ക്രോധമൂർച്ഛിതഃ .

ബലം കൃത്വാ മുഖം3 സർവാൻ4 ദേവാന്യുദ്ധേ സമാഹ്വയത് . . 3 ..

തേഷാം തേഷാഞ്ച സംഗ്രാമഃ സുഘോരഃ സമവർതത .

അസുരാണാം ജയശ്ചൈവ സദൈവ സമപദ്യത ..40 . .

തതസ്തേ വിബുധാഃ സർവേ വിദർപാ ഹതവിക്രമാഃ .

ഹൃതരാജ്യാഭ്യഗച്ഛന്ത ബ്രഹ്മാണം ലോകകാരണമ് ..5..

തേ തമൂചുശ്ച സംഹത്യ ഹൃതരാജ്യാഃ സ്മ സാംപ്രതമ .

കഥം രാജ്യം പുനർദേവ ലഭേമ തവ തേജസാ . .6..

തേഷാം ശ്രുത്വാ വചസ്തദ്വൈ ദേവഃ സലിലസമ്ഭവഃ .

ഉവാച ദേവാൻ ദേവേശം പ്രസാദയത മാ ചിരമ് ..7..

സ വോ ദാതാ മഹാവീര്യോ ബലം ദേവസ്ത്രിലോചനഃ .

യേന താൻ സമരേ സർവാൻ വിക്രമേണ വിജേഷ്യഥ5 . .8. .

64 ഇമം - ക. . 65 വിനാശനം - ഖ . 66 വിലേ (ലോ) ഭനം - ക. .

1 ഹതേഷു (?) . 2 ബലഃ - ഖ. . 3 മുഖേ (?) . 4 സർവേ - ഖ. . 5 വിജേഷ്യത - ക., വിജേഷ്യതേ - ഖ. .

713

സനത്കുമാര ഉവാച

ത ഏവമുക്താ ദേവേശം തപസാരാധ്യ ശങ്കരമ് .
ഊചുഃ പ്രാഞ്ജലയോ ദേവാ ബലം നോ ദേഹി യജ്ഞഹൻ . .9. .
തേഷാം തു ജപതാമേവം6 തപസാ തോഷിതോ ഹരഃ .
ദദൗ മന്ത്രമനാധൃഷ്യം7 സർവമന്ത്രോത്തമം8 തദാ . . 8.129.10 ..
തം തേ സംപ്രാപ്യ വിപ്രർഷേ കൃതരക്ഷാ ദിവൗകസഃ .
അമൂഢാ മൂഢവത് സർവേ അസുരേഷ്വചരൻ തതഃ9 . . 11 . .
അസുരാസ്തു10 തദാ മൂഢാൻ ദൃഷ്ട്വാ സർവാന്ദിവൗകസഃ .
അമന്യന്ത ദുരാചാരാ മൂഢാ ഇതി യഥാതഥമ് . . 12 . .
ഹൃതരജ്യാ ഇമേ ദേവാഃ സർവേ മൂഢേന ചേതസാ .
ഉന്മത്താ വിഭ്രമന്ത്യേവം പശ്യതൈതാൻ11 സുരേതരാഃ . . 13 ..
ആക്രോശന്തോപരേ [illegible]സ്തു അഭിജഘ്നുശ്ച ദാരുണമ് .
ബബന്ധുശ്ച യഥാകാമം മുമുചുശ്ച തഥാപരേ . . 14. .
ഏവം തേഷാം തദാ വ്യാസ വർതതാം ശുഭകർമണാമ് .
സുമഹാനഭവദ് ധർമഃ അസുരാണാം വ്യനീനശത് . . 1 5. .
തേഷാം തേനാപചാരേണ അസുരാണാം ദുരാത്മനാൻ .
ധർമനാശാദ് ബലം ക്ഷീണം ബുബുധുർദേവതാഗണാഃ12 ..1 6. .

സനത്കുമാര ഉവാച

തതസ്തേ ബ്രഹ്മണാ13ഭ്യുക്താഃ14 സർവേ ദിവ്യാസ്ത്രധാരിണഃ .
ആഹൂയാസുരശാർദൂലാൻ യുദ്ധേ സർവാന്ന്യസൂദയൻ . . 17. .
ബലോ യത്ര ഹതഃ സംഖ്യേ15 വജ്രേണ ശതപർവണാ .
ദേവേന്ദ്രേണാഭിവിക്രമ്യ ബലഹാ സ യതഃ16 സ്മൃതഃ . .18. .

സനത്കുമാര ഉവാച

അന്ധകാരകമന്യച്ച17 യുദ്ധമാസീത് സുഭൈരവമ് .
ദശവർഷസഹസ്രാണി ശതാനി ച പുനർദശ .. 1 9. .

6 ജപതാമേവ - ക . 7 യന്ത്രമനാധൃഷ്യം - ഘ . 8. യന്ത്രോത്തമം - ഘ. . 9 തദാ - ക., തപഃ - ഖ. . 10 അസു���സ്തു ക., അസുരാസ്താൻ (?) . 11 പശ്യൈനം (നാൻ?) - ക. . 12 വവൃധുർദേവതാഗണാഃ - ഘ. . 13 ബ്രാഹ്മണാ - ക. ബ്രഹ്മണോ (?) . 14 ദ്യുക്താഃ - ക. . 15 ശംഖേ - ക ഖ. . 16 തതഃ - ഘ. . 17 അ-ധകാരം തഥാന്യശ്ച - ഘ .

714

ആസീദ് ദനുസുതഃ ശ്രീമാൻ ദേവതാന്തക ഇത്യുത .
സ മായാം സംപരീപ്സൻ18 വൈ രുദ്രമാരാധയത് പുരാ . .8.129.20. .
തസ്മൈ വർഷസഹസ്രേണ വരകാല ഉപസ്ഥിതേ .
ബ്രഹ്മാ ദദൗ വരം വ്യാസ ദനോഃ പുത്രായ ധീമതേ ..2 1 ..
സ വവ്രേ താമസീം മായാം സർവഭൂതപ്രബാധനീമ് .
അഭേദ്യാ19മനിവാര്യാഞ്ച യാം തു20 വേത്തി ന21 കശ്ചന ..22 ..
തസ്മൈ പ്രാദാത് സ താം മായാമിദം ചോവാച തം തദാ .
ഭവിഷ്യതി ഹി22 മായേയം യഥോക്താ23 തേ മഹാബല .
കരിഷ്യസി24 ന ചേച്ഛബ്ദം25 യഥാകാമം ദനോഃ സുത ..23 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
അഥ ലബ്ധവരോ വ്യാസ മായാച്ഛന്നോസുരസ്തതഃ .
ബഹുഭിർദാനവൈഃ സാർധം സർ���ല്ലോകാനബാധത . .24. .
ദേവാ അപി ഭയാത്തസ്യ നാവതിഷ്ഠൻ തദഗ്രതഃ .
ദേവാഃ സർവേ ഭയോദ്വിഗ്നാസ്തസ്ഥുർനൈവ തദഗ്രതഃ .
സ്ഥാനാനി തേ പരിത്യജ്യ യത്ര തത്രാവതസ്ഥിരേ ..25. .
ആഹൂതാഃ ക്രൂരശബ്ദേന ദാനവൈർബലദർപിതൈഃ .
തഥാപി നാവതിഷ്ഠന്ത തേഷാമഗ്രേ ദിവൗകസഃ . . 26. .
ഋഷയസ്താനിദം പ്രാപ്യ ഊചുഃ സർവേ പ്രമന്യവഃ .
രക്ഷാം കുരുത ലോകാനാം മാവലീനാവതിഷ്ഠത . .27. .
വയം ച തപസാ26 ദേവാ ധാരയിഷ്യാമ സംയതാഃ .
മാ ഭയം വോസ്തു യുധ്യധ്വം കുരുധ്വം വിജ്വരം ജഗത് . . 28 . .
ത ഏവമുക്താസ്തൈർവ്യാസ ഋഷിഭിർലോകകാരണാത് .
ഭയാന്നൈവാവതിഷ്ഠന്ത തസ്യ ദസ്യോസ്തദാഗ്രതഃ ..29. .

18 പരിസന്ധായ - ഘ . 19 അവേദ്യാ - ഖ . 20 താന്ന - ക. ഘ. . 21 ഹി - ഘ. . 22 ച - ഘ . 23 യഥോക്ത - ക. . 24 കരിഷ്യതി - ഖ. . 25 ഭവേച്ഛബ്ദ - ഖ., . ച്ഛന്ദം - ക. . 26 വസ്തപസാ - ഖ. .

യദാ നൈവാവതിഷ്ഠന്തേ തഥാപ്യുക്താ ദിവൗകസഃ .
ഉപായമപരം പ്രാഹുസ്തദാ തേ മുനിസത്തമാഃ . .8.129.3 0 . .
ആഹൂയാപ്സരസഃ സർവാ വിസൃജ്യന്താം സുരോത്തമാഃ .
കാമേനാവിഷ്ടമനസാമസുരാണാമുപാന്തികമ് . .3 1 . .
□□□സ്താസ്വാസക്തഹൃദയാൻ പീതമൈരേയവിഹ്വലാൻ .
വിക്രമ്യ ഹംസ്യഥ27 സുരാ ബലാദ്യുദ്ധേ28 ബലീയസഃ . .3 2. .
തതസ്താഃ പ്രഹിതാ ദേവൈർവഞ്ചനാർഥം സുരദ്വിഷാമ് .
ക്വണന്നൂപുരനിർഹ്രാദകൂജിതോത്കർണസാരസാഃ29 . . 33 . .
പീനോത്തുങ്ഗസ്തനാഭോഗഹാരവിക്ഷിപ്തയഷ്ടയഃ30 .
വിത്രസ്തബാലഹരിണീസദൃശായതലോചനാഃ . .34. .
ചലത്കുണ്ഡലസംഘൃഷ്ടപാണ്ഡരാഗണ്ഡമണ്ഡലാഃ .
ശിഖികണ്ഠച്ഛവിഹര31 ശ്ലക്ഷ്ണവാസോധരാഃ പരാഃ . .35..
പ്രത്യഗ്രവിദ്രുമച്ഛേദതാമ്രോഷ്ഠാധരപംക്തയഃ32 .
വസ്ത്രാന്തകുസുമാപീഡസംസക്തകരപല്ലവാഃ33 . .3 6 ..
നൈകരത്നപ്രഭാകീർണ്ണകേയൂരാബദ്ധബാഹവഃ .
മയൂരബർഹസംകാശചാരുകുഞ്ചിതമൂർധജാഃ . . 37..
കല്പദ്രുമസമുദ്ഭൂതകുസുമസ്രഗ്വിഭൂഷണാഃ .
ശുകാങ്ഗഹരിതാകാരകഞ്ചുകോത്തംസിതസ്തനാഃ . .38. .
മത്തമാതങ്ഗവിക്രാന്തലീലാവിഭ്രമരേചകാഃ .
മത്തകോകിലദാത്യൂഹ കലനിസ്വനഭാഷിതാഃ ..3 9. .
മഹതാമപ്യുപാത്താനാം തപസാം വിഘ്നഹേതവഃ .
ദർശയാമാസുരാത്മാനം വിദ്വിഷാം വധഹേതവഃ . .8.129.40 . .
അഥ തേപ്സരസോ ദൃഷ്ടവാ ദൈതേയാഃ കാമമോഹിതാഃ .
താസാമർഥേ വരാങ്ഗീനാമഭിജഘ്നുഃ പരസ്പരമ് ..41 . .

ഗദാ34 പരിഘചക്രാസിശൂലമുദ്ഗരശക്തിഭിഃ .
ധനുഃകുലിശതീക്ഷ്ണാഗ്ര ഭിന്ദിപാലപരശ്വധൈഃ . .42. .

27 ഹംസ്യത - ക. . 28... ന്യുദ്ധേ - ക. ഖ . 29 ത്കീർണസാരസാഃ - ഖ. . 30 ദൃഷ്ടയഃ (?) . 31 ഹരി (ഹരി) - ക., ഹരിത് - ഘ. . 32 പല്ലവാഃ - (?) . 33 സംരക്തപല്ലവാഃ - ക. . 34 തദാ - ക. .

716

മമേയഞ്ചാരുസർവാങ്ഗീ ന തവേയം സുമധ്യമാ .
അഥവാ യുദ്ധശുൽകാസ്തു മുഞ്ചൈനാം പ്രഹരസ്വ മാമ് ..43 . .
ഇത്യുക്ത്വാ വിവിധാ വാചോ ദൈതേയാഃ കാലചോദിതാഃ .
അന്യോന്യവധമാസാദ്യ പ്രജഗ്മുസ്തേ യമക്ഷയമ് . .44. .
ഹതശിഷ്ടാസ്തു യേ തത്ര ദാനവാഃ ശാന്തപൗരുഷാഃ .
വിബുധൈരുഗ്രതേജോഭിസ്തേപി സർവേ രണേ ഹതാഃ . .45 . .
യ ഇദം35 പഠതേ വിശുദ്ധബുദ്ധിർനിധനം36 സംസദി37 ദാനവേശ്വരാണാമ് .
മനുജോ യുവതീരിഹൈവ ലോകേ സ ലഭേദപ്സരസാം സമാനരൂപാഃ ..46 . .
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ അന്ധകാരയുദ്ധേ ഊനത്രിംശോത്തരശതതമോധ്യായഃ38

വ്യാസ ഉവാച
അന്ധകഃ സ കഥം ദൈത്യോ ഹരേണ വിനിപാതിതഃ .
യസ്യ ത്രൈലോക്യമഖിലം ഭയാത് സർവം വശേ സ്ഥിതമ് . . 1 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
അന്ധകോ നാമ ദൈത്യേന്ദ്ര ആദൗ1 ത്രൈലോക്യകണ്ടകഃ .
ബ്രഹ്മണസ്തു വരാൻ പ്രാപ്യ സോവധ്യോ ദേവമാനുഷൈഃ . .2. .
ന തസ്യ യുദ്ധേ ക്രുദ്ധസ്യ വിഷ്ണുഃ ശക്രോ യമോഥവാ .
ശക്തോ ഹ്യഭിമുഖേ സ്ഥാതും കിമുതാന്യേ ദിവൗകസഃ . .3 . .
സ കദാചിദ് ബലോദ്വൃത്തഃ പര്യടൻ പൃഥിവീമിമാമ് .
അപശ്യന്മന്ദരപ്രസ്ഥേ ദേവീം ഹിമവതഃ സുതാമ് . .4. .
സ താമാലോക്യ ദൈത്യേന്ദ്രഃ കാമോപഹതചേതനഃ .
അഹമേവ പ്രഭുരിതി ദേവ്യാം2 ദൗഷ്ട്യമചിന്തയത . . 5 . .

ചിന്തയിത്വാ തു താം പ്രാഹ ദാനവാനനുയായിനഃ .
ആനയധ്വമിമാം ശീഘ്രം മത്സമീപം നഗാത്മജാമ . .6. .

35 ഇമം - ക ഖ. . 36 ശുദ്ധിർനിധനം - ഖ . 37 സംപ്രതി (?) . 38 179 - ഖ., 119 - ഘ. . 1 ആസീത് - ഖ. . 2 ദൈത്യോ - ക . 3 താൻ (?) .

717

തച്ഛ്രുത്വാ തസ്യ വചനം മന്മഥാവിഷ്ടചേതസഃ .
പ്രഹ്ലാദോ വദതാം ശ്രേഷ്ഠ ഇദം വചനമബ്രവീത് . .7..
ദാനവേന്ദ്ര ഹിതം വാക്യം യദായത്യാം വിശുധ്യതേ .
അവശ്യം തന്മയാ വാച്യം ബന്ധുസ്നേഹാദ്വിശേഷതഃ ..8..
ഏഷാ ഹിമവതഃ പുത്രീ പത്നീ ശർവസ്യ ധീമതഃ .
നാസ്യാം ദൗഷ്ട്യ4 ത്വയാ ചിന്ത്യം മാ നോ5 ധക്ഷ്യതി6 തേജസാ ..9..
ജഗതോ മാതരം ദേവീം പൂജ്യാ ദുഷ്പ്രേക്ഷ്യതേജസമ്7 .
ഉമാം ദാനവശാർദൂല നാധിക്ഷേപ്തുമിഹാർഹസി ..8.130.1 0..
കിം കണ്ഠേ മഹതീം ബദ്ധ്വാ ശിലാം മൂഢേന ചേതസാ .
ഗമ്ഭീരാവർതിനീം ഭീമാം8 നദീം ത്വം തർതുമിച്ഛസി9 ..11 ..
ഭൂത്വാ പതങ്ഗഃ കിം മോഹാച്ഛിഖാം ദീപ്താം വിഭാവസോഃ .
ദാനവാനാമധിപതേ നാശായ സ്പ്രഷ്ടുമിച്ഛസി .. 12. .
മാ വിനാശം നയേഃ10 സർവാൻ സമൂലാന്ദാനവേശ്വര .
നിവർത്യതാം മനോ ദേവ്യാ നൈതദ്യുക്ത വിപശ്ചിതാമ് ..13 ..
ത്വം വിപശ്ചിത് കുലീനശ്ച കുലീനാനാം ച ഗോത്രജഃ .
യജ്വാ ച ധർമനിത്യശ്ച നൈതദ്യുക്ത തവ പ്രഭോ ..14..
തവ സന്തി സ്ത്രിയോ ബഹ്വ്യഃ സർവാശ്ച സ്ഥിരയൗവനാഃ .
പ്രകൃത്യൈവ സുരൂപാങ്ഗ്യോ ദേവ്യാശ്ചേതോ നിവർത്യതാമ്11 ..15..
യോസ്മാകം തപസാ തുഷ്ടോ യച്ഛതേ കാംക്ഷിതാൻ വരാൻ .
തസ്യ ത്വം ദേവദേവസ്യ ദേവ്യാഃ പാപം ചികീർഷസി ..1 6..
യേന ദക്ഷഃ ക്രതുഃ കാലഃ കാമശ്ച ഗമിതഃ ക്ഷയമ് .
തസ്യ ത്വം ദേവദേവസ്യ ദേഹാർധം ഹർതുമിച്ഛസി ..17.'
ലിങ്ഗേഷു യോർച്യതേ ദേവഃ സുരാസുരമഹോരഗൈഃ .

തസ്യ ദേവീ ജഗദ്ധാത്രീം കഥം ത്വമവമന്യസേ ..18..

4 ദുഷ്ടം - ക ഖ. . 5 മാരോ - ക. . 6 ധക്ഷ്യസി - ഖ., ധക്ഷ്യേത?) . 7 തേജസഃ - ഖ., ചേതസഃ - ക. . 8 അപ്സുവ സത്സു (വർഷത്സു?) മഹതീ - ക . 9 തരിതുമിച്ഛസി - ക . 10 മാ വിനാശായ നഃ - ഖ., നയ ഃ ക. . 11 നിവർതതാമു - ഖ, .

സ ചൈകോ നാഭിമന്തവ്യ12 സ്ത്വയാ ദേവഃ പിനാകധൃക് .
ഇച്ഛൻ13 കുര്യാദ്ധി രൂപാണാം സഹസ്രാണി ശതാനി ച . . 19 ..
പ്രമഥാനാം സഹസ്രാണി യോഗിനാം ഭീമകർമണാമ് .
തസ്യാഗ്രതോ വ്രജന്ത്യേതേ യഥൈവ തവ ദാനവാഃ . . 8.130.20 . .
യോ ഹരേദ് ഭാസ്കരാദ്ദീപ്തിം ചന്ദ്രാത്കാന്തിം ക്ഷിതേഃ ക്ഷമാമ് .
വാസുകേര്യോ ഹരേദ് ദംഷ്ട്രാം സ ഹരേത്തസ്യ പാർവതീമ് . .21 . .
തസ്യോത്തമാങ്ഗം സകലം ശതധാ ശകലീഭവേത് .
യഃ ശർവഭാര്യാം താമാര്യാമവമന്യേത ബാലിശഃ . .2 2 . .
പിതാമഹേന യച്ചോക്തസ്തദാ ത്വം പദ്മയോനിനാ .
വരദാനാവസാനേ തു വചസ്തത്14 സ്മർതുമർഹസി . .2 3 . .
യൈഷാ15 ശ്രീസ്തേ ദിതിസുത മയാ ദത്താ സുദുർലഭാ .
ദുർനയേന തവൈവേയം യാസ്യത്യന്യത്ര ദാനവ16 . . 24. .
കടുകാന്യപി പഥ്യാനി ബന്ധൂനാം17 വചനാനി യേ .
ന ശൃണ്വന്ത്യനയോപേതാസ്തേ യാന്തി നിധനം നരാഃ . .25. .
സമേഷ്യാമ വയം ദേവം പ്രിയാർഥേ തവ ശങ്കരമ് .
സമേത്യാനുസമേഷ്യാമഃ സർവേ വൈവസ്വതക്ഷയേ . .2 6. .
ഇത്യുക്തഃ സ തദാ തേന ബന്ധുനാ ശോഭനം വചഃ .
നൈതദേവമിതി പ്രാഹ പ്രഹസൻ കാലചോദിതഃ . . 27 . .
തസ്മിന്നപരിഹാര്യേ18 തു കാര്യാകാര്യേ പ്രിയേ മമ .
യദി യുദ്ധേ ക്ഷയോ മേ സ്യാത് ക്ഷയോപി വിജയോ മമ ..28..
മനസൈവ ഹി ഭൂതാനാം വിദധാനഃ ശുഭാശുഭമ് .
തഥാ വാപ്യന്യഥാ19 വാപി കാല ഏവ20 കരിഷ്യതി . .29 . .
പ്രത്യാഖ്യായ തതോ21 രാഗാത് പ്രഹ്ലാദം ദാനവേശ്വരഃ .

ദേവീം സ്പ്രഷ്ടും22 ദധേ ചേതഃ23 പതങ്ഗോഗ്നിശിഖാമിവ . .8.130.3 0 ..

12 നാതി (നാവ?) മന്തവ്യഃ - ക. . 13 ഇത്ഥ - ക. . 14. സ്ത്വം - ക ഖ . 15 യേഷാം (യൈഷാം?) - ക. . 16 ദാനവാൻ - ക. . 17 ബഹൂനാം - ഖ. . 18 തസ്മിന്നപിമഹാര്യേ - ക. . 19 ചാപ്യന്യഥാ - ക. . 20 ഏഷ - ക. . 21 തഥാ? . 22 ദ്രഷ്ടും - ഖ . 23 (ധ). . ച്ചേതഃ - ക. ഖ .

719

അഥ ബുദ്ധ്വാ ഭഗവതീ ദുഷ്ടഭാവം24 ദുരാത്മനഃ .
ഗണാനാജ്ഞാപയാമാസ25 യുദ്ധായ സുമഹാബലാൻ ..3 1 ..
അഥ തേ ജ്ഞാപിതാ ദേവ്യാ വിവിധായുധപാണയഃ .
ദാനവാഭിമുഖീഭൂതാഃ സോമനന്ദിപുരസ്സരാഃ . .3 2. .
തേ കൃത്വാ സുമഹദ്യുദ്ധം ദാനവാനുചരൈഃ സഹ .
വിക്ഷിപ്താ ദാനവേന്ദ്രേണ വായുനാ ജലദാ ഇവ . .3 3 . .
ഏതസ്മിന്നന്തരേ ദേവീ ദൃഷ്ട്വോദീർണ്ണം തമന്ധകമ് .
സ്വയമേവാഭിദുദ്രാവ ഗൃഹീത്വാ സശരം ധനുഃ . . 34..
അന്ധകം26 പചവിംശത്യാ സാ ജഘാന സ്തനാന്തരേ .
ശരാണാം നിശിതാഗ്രാണാം സ മുമോഹ പപാത ച .. 3 5. .
സ മുഹൂർത്താത്തദാ സംജ്ഞാം ലബ്ധ്വാ മാനാച്ച ദാനവഃ .
ഉത്തസ്ഥൗ വേഗവാഞ്ഛീഘ്രമുഗ്രോദ്യതശരാസനഃ27 . .3 6..
തതഃ സ ഉത്ഥായ പുനർദേവീം പ്രതി മഹാസുരഃ .
മുമോച ശരവർഷാണി വർഷാണീവ ബലാഹകഃ . .37. .
തതസ്ത്രിശൂലമുദ്യമ്യ28 ദേവീം29 ദീപ്താഗ്നിതേജസമ്30 .
അന്ധകം ഹന്തുമാരബ്ധാം31 ശനൈർദേവോ ന്യഷേധയത് . .38..
ദാനവേന്ദ്രോ മമൈവായം ശാസ്യോ മാ ത്വം ശ്രമം കൃഥാഃ .
അഹമേവാസ്യ ശൂലേന ഭേത്സ്യാമി ഹൃദയം രണേ .. 3 9..
ഏവമുക്താ32 തു സാ ദേവീ ദേവദേവേന പാർവതീ .
വിരരാമ തതോ യുദ്ധാദദൃശ്യാ സംബഭൂവ ച . . 8.130.40 . .
തതോ ദേവഃ സ്വയം പ്രാഹ നന്ദിനം ഗണനായകമ് .
യുധ്യധ്വം ദാനവൈസ്സാർധം ഗണാനാഹൂയ സർവശഃ . .41 ..

ആഹൂയ നന്ദീ33 താൻസർവാൻ ഗണാഞ്ഛർവാജ്ഞയാ തദാ .
ഉവാച ഭൂയോ34 ദേവേശം ശൃണു യേഭ്യാഗതാ ഗണാഃ ..42 ..

24 ദുഷ്ടം ഭാവം - ഖ. . 25 ഗണാനാം ജ്ഞാപയാമാസ - ക . 26 അന്ധകഃ - ക. . 27 മുദ്യതോഗ്രശരാസനഃ (?) 28 തതശ്ശൂലം സമുദ്യമ്യ - ഘ. . 29 ദേവീ (?) . 30 ദീപ്താർകതേജസമമ് - ഘ. . 31 സമാരബ്ധാ (?) 32 ഏവമുക്ത്വാ - ക ഖ. . 33 തതോ നന്ദീ തു - ഘ . 34 തത ഉവാച - ഘ. .

വിശിഷ്ടേഷ്ടാസ്ത്വയാ35 സൃഷ്ടാഃ സ്വയം സൃഷ്ടൗ സനാതനാഃ36 .
പ്രജാഭാവേന37 നാനാത്വം യേഷാം38 തത്വം സുദുർവചമ്39 . .43 ..
വൃഷധ്വജാ വൃഷരഥാശ്ചന്ദ്രാവയവഭൂഷണാഃ .
ത ഇമേ സമനുപ്രാപ്താ രുദ്രാ രുദ്ര തവ പ്രിയാഃ . .44. .
കോടീശതസഹസ്രാണാം ശതമേഷാം മഹാത്മനാമ് .
താവന്തി ച സഹസ്രാണി ശതാനി ച തഥാ വിഭോ . .45. .
ഷഷ്ടിശ്ചൈവ40 സഹസ്രാണി യേഷാം തുല്യോ ന വിദ്യതേ .
ദേവാനാം നീലകണ്ഠാനാം നീലകണ്ഠമഹാത്മനാമ് . .46. .
ഏതേ ശൂരാ ബലേഷൂഗ്രാ41 ഉഗ്രോദഗ്രപരാക്രമാഃ42 .
യുധ്യമാനാഃ കരിഷ്യന്തി തവ പ്രമുദിതം മനഃ . .47. .
ഏതേഷാമേവ രുദ്രാണാമനുരൂപാഃ പ്രഭാവതഃ .
തന്മാത്രാ ദ്വാരപാലാ വൈ വിക്രാന്താഃ ക്രാന്തമന്യവഃ . .48. .
ഇതീമേ കപിസിംഹാസ്യാഃ കപിസിംഹബലാ രണേ .
ദാനവൈസ്സഹ യോത്സ്യന്തി വാരണാ ഇവ വാരണൈഃ . .49 ..
രുദ്രാശ്ച രുദ്രപുത്രാശ്ച രുദ്രാണാം യേ ച പാർഷദാഃ .
രുദ്രാധിപ ന കിഞ്ചിദ്ധി യേഷാം43 സാധ്യം44 ന വിദ്യതേ . .8.130.5 0 . .
ഏകൈകസ്യാസ്യ രുദ്രസ്യ പുത്രാഃ പുത്രവതാം45 വര46 .
പഞ്ച പഞ്ച മഹാവീര്യാഃ കാകപക്ഷധരാശ്ച തേ ..5 1 . .
ഭുജതഃ സഹസോത്പന്നാസ്തവ യേ ക്രോധ സമ്ഭവാഃ47 .
വീരഭദ്രം പുരസ്കൃത്യ ത ഇമേ48 സമുപസ്ഥിതാഃ .. 52. .
ഏഷാം ഷഷ്ടിഃ സ്മൃതാഃ കോട്യഃ സഹസ്രാണി ച ഷോഡശ .

ഗണപാനാം ഗണാധ്യക്ഷ ത്വത്പ്രിയാണാമിഹാഗതാഃ ..5 3 . .
ഏവം ദേവ പ്രിയാർഥം തേ ദക്ഷയജ്ഞഃ സമൃദ്ധിമാൻ .
യൈർധ്വസ്തഃ പുരഹൻ ദേവ പശ്യ താൻ പുനരാഗതാൻ ..54. .

35.. ഷ്ടേഷ്ട ത്വയാ - ക . 36 സനാതനാ - ക., സനാതനഃ (ന) - ഖ. . 37 പ്രജാഭാവന - ക. . 38 തവ - ഖ. . 39 ധനുർധരാഃ - ഖ . 40 ഷഷ്ടിണ്ണൈവ - ക. . 41 ഏതേഷുബലഷൂദഗ്രാ - ഖ. . ഉഗ്രാ ഉഗ്ര- പരാക്രമാഃ - ഖ. . 43 ഏഷാം (?) . 44 ശോധ്യം - ക . 45 പുത്രശതാം - ക. . 46 വരാഃ - ഖ. . 74 സന്നിഭാഃ - ക. ഖ. . 48 യ ഇമേ - ക., ഇതീമേ - ഖ. .

721
ആപദ്ഭാവപ്രപന്നാസ്തു49 യേന ധ്യാതാസ്ത്വയാനഘ .
കോടീശതസഹസ്രാഖ്യാസ്തേപ്യമീ സമുപസ്ഥിതാഃ . . 56 . .
മഹാനലാ50 യഥാ വൃക്ഷാൻ പ്രദീപ്താൻ വായുനാ സഹ .
ഏതേഭിനിർദഹിഷ്യന്തി ദാന���സ്ത്വത്പ്രിയേ രതാഃ . . 57 . .
ഗുഹാവാസ ഗുഹ്യസ്യാപി ക്രീഡമാനസ്യ യേ സുരൈഃ .
പ്രിയാർഥം ഗണപാ ദത്താ നാനാമൃഗശതാനനാഃ51 . .58. .
ജ്വലനാചലവത്തേഷാം ത്രിംശത്കോട്യോ മഹേശ്വര .
ഗണപാനാമനുപ്രാപ്താഃ പ്രിയം കർതും തവാനഘ . .59. .
ഇമേ രക്തമ്ബരധരാ രക്തസ്രഗനുലേപനാഃ .
ഓഷ്ഠജാദ്രുധിരാജ്ജാതാ രക്താ നാമ ഗണേശ്വരാഃ . . 8.130.60 ..
അങ്ഗാരകസ്യാനുചരാ മഹാബലപരാക്രമാഃ .
ഷഷ്ടികോടിസഹസ്രാണി ത ഇമേ സമുപസ്ഥിതാഃ . .6 1 . .
മന്തവ്യം ന ബലം ചാപി ഏതന്മാത്രം ത്വയാനഘ .
ഏതേ ഹൃഷ്ടഗുണൈശ്വര്യം തവ ദേവ പ്രസാദജമ് . . 62 . .
സംവിഭ്രാണാ52 മഹേശാന കരിഷ്യന്തി ബഹൂനപി .
ലോകാനേതേ സമുദ്യുക്താൻ സദേവാസുരമാനുഷാൻ . . 63 . .
സംയുഗേ യുഗമൂലാന്തം ദഹേയുഃ സുരദാനവാൻ .
യ ഏതേ കുന്ദസംകാശാഃ സ്വർണോത്പലവിഭൂഷിതാഃ . . 64. .
ദംശിതാ ഗണേപേശാന സർവേ യുദ്ധകുതൂഹലാഃ .

ബ്രഹ്മണ്യാ53സ്ത ഇമേ ശൂരാശ്ചന്ദ്രാവയവഭൂഷണാഃ . . 65. .
രുദ്രാ രുദ്രപതേ പ്രാപ്താഃ പശ്യേമാൻ യുദ്ധലാലസാൻ .
ബാലാർകസമവർണാഭാഃ സശസ്ത്രാശ്ച ചതുർഭുജാഃ .. 66. .
ദ്വാരപാലാ ഹ്യമീ ദേവ കപീന്ദ്രസദൃശാനനാഃ .
രക്താമ്ബരാ രക്തമാല്യാ രക്തചന്ദനരൂഷിതാഃ ..67. .

41 ആമദ്ഭാവപ്രപന്നാസ്തു - ക . 50 മഹാനലോ - ഖ. . 51 ശുഭനനാഃ - ഖ. . 52 വിഭൂച്ചാണാ - ക. . വികുർവാണാ - ഖ. . 53 ബ്രഹ്മണാ - ക. .

722

ബ്രഹ്മണ്യാ വരദാഃ ശൂരാഃ കൗമാരബ്രഹ്മചാരിണഃ .
മത്തബർഹിസമാരൂഢാഃ സർവേ വൈ ശക്തിപാണയഃ ..68. .
ഏതേ വിക്രാന്തവിക്രാന്താഃ സ്കന്ദാ നാമ കുമാരകാഃ .
ഉച്ചൈഃശ്രവഃപ്രതിസമാനശ്വാൻ യേ ഹേമമാലിനഃ .. 68..
വിരേജുരാസ്ഥിതാ ദേവ54 പീതകൗശേയവാസസഃ .
ബാലാർകസമവർണാഭാ ബാലോത്പലദലേക്ഷണാഃ ..8.130.70 ..
വിശാഖാ നാമ തേ പുത്രാ രുദ്രാണാം ശക്തിപാണയഃ .
യാനേതാനീക്ഷസേ ദേവ സിതവസ്ത്രാൻ സിതാനനാൻ . .71 ..
വിദ്യോതമാനാൻ വപുഷാ55 ബ□□□ശ്ചന്ദ്രാനിവോദിതാൻ .
കാകപക്ഷധരാന്മു□□□□□സ്താമ്രചൂഡേഷ്വവസ്ഥിതാൻ . .72. .
ഏതേ വിഖ്യാതവീര്യാസ്തേ ശാഖാ നാമ കുമാരകാഃ .
യ ഇമേ ഛാഗമേഷസ്ഥാഃ കിംശുകാശോകവർചസഃ . .73 . .
ശൂരാശ്ചൗദാര്യവന്തശ്ച56 ശിശുതാമരസാനനാഃ .
നൈഗമേഷസ്യ പുത്രസ്യ തവ തുല്യപരിച്ഛദാഃ . .74. .
നൈഗമേഷാ ഇതി ഖ്യാതാ ഹ്യേതേ ദേവ കുമാരകാഃ .
യ ഇമേ കാലമേഘാഭാഃ കാലമേഘനിഭസ്വനാഃ . .75. .
കേശജാസ്തവ തേ ദേവ പ്രമഥാഃ57 സമുപസ്ഥിതാഃ .
ഇമേ ച രക്താ ബഹവോ ഗണാഃ പരബലാർദനാഃ . .76 . .
വരൂഥിനോ വർമിണശ്ച രഥിനശ്ചിത്രയോധിനഃ .
നാനാപ്രഹരണാഃ സർവേ സർവേ യുദ്ധവിശാരദാഃ58 ..77..

കൃതിനോ യുദ്ധശൗണ്ഡാശ്ച സർവ ഏവ ച ദംശിതാഃ .
സിതാസിതാനാം മേഘാനാം ഗിരീണാം ച സമത്വിഷഃ .
സനക്രമീനമകരാ യേ സമുദ്രാ ഇവോദ്ധതാഃ . .78..
സിംഹവ്യാഘ്രവരാഹാസ്യാഃ പരിഘാശനിപാണയഃ .
തവൈവാനുഗ്രഹാദേതേ പ്രമഥാസ്ത്വാമുപസ്ഥിതാഃ ..79 . .

54 ദേവാഃ - ക. . 55 വിദ്യോതമാനവപുഷാ (?) . 56 ഔദാര്യവന്തശ്ച - ക. . 57 പ്രഥമാഃ - ക. . 58 സർവയുദ്ധവിശാരദാഃ (?) .

723

ഏതേ വൈ പാർഷദാഃ ശൂരാഃ സ്കന്ദസ്യ പരമാത്മനഃ
ത്രിദശൈഃ ക്രീഡനം ദത്താഃ സർവശസ്ത്വാമുപസ്ഥിതാഃ ..8.130.8 0 . .
ദൃപ്തപ്രമുദിതം സ്ഫീതം പ്രമഥാനീകമീശ്വര59 .
ദാനവാനീകഭേദാർഥേ സമർഥമിതി മേ മതിഃ . .81 . .
പ്രവിഹായാന്യകാര്യാണി60 പരമാദരമാസ്ഥിതമ് .
ദേവാരീണാമനർഥായ വിധ്വംസയദനന്തരമ് (?) . .82. .
കരിഗിരിതരുതോരണപ്രഭാസ്തരുണദിവാകരതുല്യതേജസഃ .
ഗണപതിപതയസ്തവ ഹ്യമീ രിപുബലമീശ്വര ജേതുമുദ്യതാഃ61 . 83 . .
അചരചരപതേ തതോന്ധകഃ പ്രതിസമതാം ലഭതേ രണേ സ്ഥിതഃ .
ഗണപതിശതയൂഥസംവൃതോ വിസൃജ വിഭോവനതാൻ ഗണേശ്വരാൻ . .84..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ അന്ധകയുദ്ധോപക്രമേ ത്രിംശദുത്തരശതതമോധ്യായഃ

130

"https://sa.wikisource.org/w/index.php?title=സ്കന്ദപുരാണമ്/ഖണ്ഡഃ_8_(അമ്ബികാഖണ്ഡഃ)/13&oldid=66368"
ഇത്യസ്മാദ് പ്രതിപ്രാപ്തമ്